

Vlaams
Parlement

vergadering **C275**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 12 mei 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van de terugval van het aantal geldautomaten op de Vlaamse plattelandsgemeenten – 3198 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitrol van neutrale geldautomaten in plattelandsgemeenten – 3251 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een geïntegreerd Vlaams plattelandsbeleid – 3289 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over burn-outs en depressies in de melkveehouderij – 3210 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toenemende druk op de Vlaamse melkveehouders – 3240 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe tijdelijke stikstofregeling – 3263 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over ongevallen met varkens in veeteeltbedrijven – 3268 (2020-2021)	30
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de gevolgen voor de Vlaamse land- en tuinbouw van een mogelijke boycot van landbouwproducten uit Brazilië door supermarkten en voedingsbedrijven – 3290 (2020-2021)	33

**VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van de terugval van het aantal geldautomaten op de Vlaamse plattelandsgemeenten
– 3198 (2020-2021)**

**VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitrol van neutrale geldautomaten in plattelandsgemeenten
– 3251 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik heb een vraag om uitleg over een thema waarover we het in deze commissie al enkele keren hebben gehad, namelijk de geldautomaten die dreigen te verdwijnen. Zo kom ik meteen op het platteland terecht, omdat er daar, in tegenstelling tot de steden, een kleiner aanbod is en ze daar ook dreigen te verdwijnen.

De terugval van het aantal geldautomaten komt er natuurlijk niet zomaar. Er zijn het tanende cashverbruik en de hoge beveiligingskosten, waardoor banken de dure automaten vaak liever kwijt dan rijk zijn. Bovendien heeft corona ervoor gezorgd dat mensen de digitale weg nu beter hebben gevonden, wat ook een impact heeft op het gebruik van cash.

Via een alliantie gaan de grote banken een volledig nieuw netwerk uitrollen dat cash beschikbaar en betaalbaar moet houden. Een volledig cashloze maatschappij is nog niet voor morgen. Daardoor blijft er een nood aan geldautomaten. Een groot aantal burgers is nog niet vertrouwd met andere betalingsmiddelen. Voor hen is de digitalisering nog helemaal niet ingeburgerd. Het verdwijnen van de geldautomaten is dus een probleem, maar wanneer de verwijdering van automaten een beetje gecoördineerd en doordacht gebeurt, kunnen nog heel wat praktische problemen worden opgelost.

Het komt er dus op aan om optimaal te verzekeren dat mensen binnen een bepaalde straal toegang hebben tot zulke automaten. Gemeentegrenzen hoeven daarbij geen criterium te zijn. Elke gemeente moet over een automaat kunnen beschikken. Dat is een voor de hand liggende vuistregel.

Inmiddels is er het project Batopin (Belgian ATm OPTimization INitiative). Dat lezen we in de krant. Door de automaten onder één beheer te brengen, kan de krimp gemodereerd worden ingezet. Toestellen van verschillende grootbanken kunnen worden vervangen door één toestel, een soort uniseksautomaat om het zo te zeggen.

Tegen 2025 moeten alle automaten van de grote banken vervangen zijn door die nieuwe toestellen onder een neutraal merk. Daartegenover staat dat het aantal locaties met bijna driekwart zal krimpen, tot 650 à 750. Met de nieuwe inplanting garandeert Batopin voor 95 procent van de bevolking een geldautomaat op maximaal 5 kilometer.

Minister, op een vraag om uitleg van begin 2020 van collega Nachtergaele kondigde u aan dat u contact zou opnemen met de banken rond hun gezamenlijk project over de geldautomaten, evenals met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Wat is daar gezegd? Werd er rekening gehouden met uw inbreng bij de vormgeving van het project? Hoe schat u het project Batopin in met betrekking tot

het ter beschikking stellen van geldautomaten voor plattelandsbewoners? Vindt u dat een goede zaak? Hebt u daar bepaalde ideeën over?

Op een andere vraag om uitleg van collega Coenegrachts kondigde u aan om in overleg te treden met uw federale collega van Financiën. Heeft dat overleg plaatsgevonden en welke resultaten heeft dat opgeleverd?

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, het gebrek aan geldautomaten blijft een belangrijke problematiek in de Vlaamse plattelandsgemeenten. De belangrijkste oorzaak is de neerwaartse trend van het aantal bankkantoren in Vlaanderen.

Het Batopin-project zal op 700 locaties ongeveer 2000 à 2400 neutrale geldautomaten uitbaten. Dat betekent een halvering ten aanzien van de situatie toen we nog 5000 geldautomaten hadden. Waar de grootbanken beschikken over meerdere geldautomaten op kleine afstand, zullen die worden gecentraliseerd. Nergens wordt echter de garantie geboden dat deelgemeenten met handelscentra die nu niet beschikken over een geldautomaat, die nu wel zullen krijgen. Dat laatste blijft tot op heden het belangrijkste probleem voor oudere plattelandsbewoners en de lokale middenstand.

Op 23 april kondigde Batopin aan dat ze de handen in elkaar slaan met de NMBS om deze neutrale bankautomaten te installeren. Het totale aantal bankautomaten in stations wordt daarmee verdrievoudigd, tot 169 ten opzichte van 58 nu. Vreemde vaststelling hierbij blijft dat Batopin eerst mikt op stations in centrumsteden, waar de problematiek veel minder speelt dan op het platteland.

In de beleids- en begrotingstoelichting 2021 gaf u aan werk te maken van de problematiek rond het gebrek aan bankautomaten in plattelandsgemeenten en nam u hierbij de suggestie aan om in overleg te gaan met federaal minister van Overheidsbedrijven Petra De Sutter en haar te wijzen op de verantwoordelijkheid van bpost, dat in samenwerking met de lokale besturen geldautomaten kan plaatsen waar er een tekort optreedt.

Minister, hoe beoordeelt u de huidige plannen van Batopin op korte en lange termijn? Lijken de plannen te volstaan om tegemoet te komen aan de problematiek op het Vlaamse platteland? Ziet u voldoende garanties in dit plan voor geldautomaten in elke deelgemeente of nabij elke handelskern? Bent u al in overleg gegaan met uw federale collega bevoegd de voor overheidsbedrijven, Petra De Sutter? Zo ja, wat was het resultaat? Is het federale niveau zich bewust van deze problematiek op het Vlaamse platteland? Zo nee, hebt u nog plannen om hierover in overleg te gaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's we hebben dit thema al vaak besproken in de commissie. Vanaf het begin zijn daar verschillende vragen over gesteld. Ik ben in overleg getreden met de VVSG en met de grootbanken over dit issue. Ik heb mijn bezorgdheid over de vele sluitingen van lokale bankkantoren en bankautomaten, zeker op het platteland, meermaals overgemaakt. Het aantal automaten is sinds 2015 met 27 procent gedaald. In zes op de tien deelgemeenten is zelfs geen geld meer af te halen. Zeker in landelijke gemeenten heeft dat grote gevolgen. Zowat elke bakker of slager op het platteland kan er van meepraten.

Als minister bevoegd voor het plattelandsbeleid kan ik in overleg gaan en maximaal proberen impact te hebben op dit dossier. Ik kan de banken echter niet verplichten om bankautomaten te installeren. De vier grootbanken hebben zich voor deze problematiek verenigd. Tegen 2025 zal er een netwerk van bankautomaten zijn op

ruim 700 locaties, als vervanging van het automatenet van de grootbanken dat nu nog verspreid is op 2300 locaties. Batopin maakt zich sterk dat het een netwerk kan uitbouwen dat garandeert dat cash beschikbaar blijft met een automaat op maximaal 5 kilometer voor 95 procent van de Belgen.

De nieuwe automaten krijgen geen banklogo en worden uitgebaat door Batopin, een nieuwe gemeenschappelijke dochter van Belfius, BNP Paribas Fortis, ING en KBC. Ook de automaten bij de kleinere banken en bpost blijven beschikbaar. Zij stappen niet mee in het Batopin-verhaal. Ik schat in dat er op die manier voldoende bankautomaten ter beschikking zullen zijn op het platteland. De volledige uitrol is voorzien tegen 2025.

Het feit dat de vier grootbanken een engagement nemen, geeft aan dat ze een antwoord willen bieden op de bekommernissen die in deze commissie aan bod zijn gekomen en die op het platteland bestaan. Ze willen zo snel mogelijk werk maken van een netwerk van neutrale geldautomaten, met dus meer en goed gespreide automaten als resultaat. Dat is natuurlijk positief.

De evolutie naar meer cashloos en digitaal betalen is een feit, maar tegelijk moeten we ervoor zorgen dat niemand uit de boot valt, ook niet op het platteland, ook niet bij de senioren. Daarom heb ik dit meermaals in mijn gesprekken met de grootbanken aangehaald. We gaan dit natuurlijk ook verder opvolgen in al onze gesprekken met die grootbanken. Het is een eerste stap, waarmee we willen aangeven dat we mee willen stappen in dit verhaal.

Dat deze problematiek ook op het federale niveau speelt, is meer dan duidelijk. In de Kamer liggen vier wetsvoorstellen klaar die nog besproken en goedgekeurd moeten worden. Dit verhaal is dus nog niet af, dit is nog maar het begin van een evolutie, die toch wel in de juiste richting gaat.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Tijdens overleg hebt u inderdaad de bezorgdheid die we allemaal delen overgemaakt: we moeten erover waken dat in onze plattelandsgemeenten de toegang tot bankautomaten er is voor mensen die niet surfen op de digitale snelweg zoals anderen. Een garantie van 95 procent op 5 kilometer, is een sterke garantie. U zegt dat u daarop zult toekijken. Wij gaan daar ook op toekijken. Het is een hoog engagement, maar het is wel nodig, zeker voor onze verschillende deelgemeenten, die soms erg verspreid liggen in verschillende regio's. Ik hoop dat u daar ook mee een oogje in het zeil houdt. We weten dat het soms snel kan gaan in de bankensector. Daar wordt gedacht aan wat al dan niet rendabel is. Ik hou toch een klein beetje mijn hart vast. Ik hoop dat de uitrol er tegen 2025 zeker zal zijn, dat die 95 procent gegarandeerd kan worden en dat we enerzijds inzetten om mensen digitaal wegwijs te maken, anderzijds dat de bankautomaten voor hen een langere tijd kunnen blijven, zodat we het aanbod kunnen garanderen.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, dank voor uw engagement ter zake. Ik heb een aantal bedenkingen. Ik denk dat het nu inderdaad meer dan ooit, nu we licht zien aan het einde van de coronatunnel, belangrijk is om de lokale handelaars te ondersteunen. De lokale bakker, de beenhouwer, het café en het restaurant rekenen toch nog sterk op cash geld, en op cash geld in de buurt van hun zaak. Daarom maak ik de bedenking over de deelgemeenten. Als we zien dat op dit moment zes op de tien Vlaamse deelgemeenten geen bankautomaten meer hebben, dat we achteruitgaan van 98 procent dekking naar 95 procent dekking – we gaan naar 700 plaatsen, waar iets meer dan 2000 geldautomaten komen –, dan stel ik me de vraag wat de prioriteiten van Batopin zijn. Men wil dus eerst

investeren in de centrumsteden en in de stations. Een snelle rekensom leert: als je van 700 plaatsen 169 stations aftrekt, kom je op een 530 plaatsen waar nog geldautomaten zullen zijn. Als daar dan prioritair wordt geïnvesteerd in de centrumsteden, denk ik dat net het platteland het slachtoffer hiervan zal zijn.

Het is toe te juichen dat de banken de handen in elkaar slaan. We moeten blij zijn met elke stap vooruit. Ik denk dat er hier een gedeelde verantwoordelijkheid is, waar we als verschillende niveaus moeten samenwerken. Uit een antwoord op een vraag van collega Joosen bleek dat nog negen Vlaamse gemeenten ook taksen heffen op die automaat, wat natuurlijk een totaal verkeerd signaal is.

Minister, ik begrijp uw engagement om de verschillende niveaus aan het werk te houden, maar cruciaal hier is het federale niveau: de minister van Financiën en de minister van Overheidsbedrijven, in relatie met bpost, en de rol van bpost om ervoor te zorgen dat er in de verschillende gemeenten nog een aanwezigheid is. U verwees ook naar de wetsvoorstellen, bijvoorbeeld voor het voorzien van cash-points in winkels. Die buurtwinkels en lokale supermarkten bestaan nog. In het buitenland heb je cashpoints waar je geld kan afhalen zonder dat je verplicht bent om die winkel binnen te gaan. Ik denk dat dat ook een optie is. Ik reken erop dat u die stem van het platteland verder zult laten horen op het federale niveau, misschien ook naar het gemeentelijke niveau. Misschien moeten we toch eens nadenken over taksen op geldautomaten.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik wil even aansluiten in deze commissie, omdat ik ook burgemeester ben van een plattelandsgemeente die dagelijks geconfronteerd wordt met deze problematiek. Ik krijg signalen van alleenstaanden, oudere mensen, van kwetsbare groepen die niet meer naar hun bankautomaat kunnen. Bij ons is het ook zo, zoals collega Nachtergaele zegt, dat wij in geen enkele deelgemeente nog een bankautomaat hebben. We heffen geen taksen. Als gemeente geven we daar al de steun aan de banken. We hebben ook al eens contact opgenomen met Batopin. Zij gaven aan dat de eerste locaties eind maart, begin april bekendgemaakt zijn. Maar, minister, ik wil u toch oproepen om zeker bij de uitrol, die we pas kunnen verwachten tegen 2025, prioriteit te geven, om daar toch in overleg te kunnen gaan om eerst de plattelandsgemeenten te kunnen voorzien. Daar is de nood toch wel het grootst. Want wij ondervinden dat, als mensen nog heel lang moeten wachten, er echt problemen zullen optreden waar wij als gemeentebestuur ook geen oplossing aan kunnen bieden. Vandaar mijn oproep om zeker nog meer achter dit project te staan. Wij steunen u daar ook zeker in en wij hopen dat er zeker op langere termijn een goede oplossing komt voor alle mensen die vandaag met deze problematiek te maken hebben.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik ben voorlopig nog geen burgemeester van een plattelandsgemeente, maar ik onderschrijf natuurlijk wel de vragen van de collega's. Het is een bekommernis. Het gaat hier specifiek over geldautomaten. Ik denk dat de problematiek van de geldautomaten zeker op het platteland speelt, maar ook in de steden. Dat is een andere discussie. Het gaat hier inderdaad over geldautomaten. Ik heb begrepen dat er toch een aantal initiatieven genomen worden. Ik reken er ook op dat er vooral op federaal niveau initiatieven genomen worden om tot de dekkingsgraad te komen.

Voorzitter, ik wil ook niet vooruitlopen op uw vraag straks, maar het is een beetje symptomatisch voor wat er op het platteland gebeurt. Het is niet alleen het verdwijnen van de bankautomaten, het is het verdwijnen van scholen, van postpunten, van voedingswinkels, van andere dienstverlening en van cafés op het platteland. Er is echt een evolutie, zeker de laatste tien, vijftien jaar, die ons zorgen

doet baren. Minister, ik pleit dan ook dat u een tandje bij zet om echt een plattelandsbeleid te voeren. Voorzitter, samen met u volg ik dit beleidsdomein toch al een aantal jaren. We hebben inderdaad een negatieve evolutie gezien op het platteland. Ik denk dat we daar nu toch een extra inspanning voor moeten leveren, als we niet willen dat armoede en vereenzaming op het platteland toenemen. We moeten ervoor zorgen dat er nog mensen blijven wonen op het platteland. Daarvoor is er natuurlijk een sterk plattelandsbeleid nodig.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sintobin. Heb ik nu begrepen dat u verhuisplannen aankondigt? Of moeten we Brugge straks als plattelandsgemeente beschouwen?

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Nee, als u wilt, wil ik wel bij u komen wonen, hoor. *(Gelach)*

Ik heb niks aangekondigd.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Collega's, ik heb ook een paar bedenkingen.

Ten eerste, dit is een dossier – ik heb dat ook gezegd naar aanleiding van de vorige vragen – waarover wij als Vlaams Parlement heel veel kunnen spreken, maar uiteindelijk hebben we daar totaal geen bevoegdheid. Zoals ik vorige keren ook gezegd heb, hamer ik op 'samenwerkingsfederalisme'. Dat is misschien een groot woord, maar dat betekent soms heel concrete dingen in de praktijk. Hier zal samengewerkt moeten worden.

Ten tweede, ik ben daar niet zo positief in. Minister en collega's, vorige keer had bpost zelf nog een netwerk van lokale kantoren. Ondertussen zijn die, wat bpost bank betreft, overgedragen aan BNP Paribas. Dat wil zeggen dat er nog minder impact vanuit de overheid in het algemeen is, en in dit geval van de federale overheid in het bijzonder.

Ten derde, ik heb de indruk – en ik pleit daar al een paar jaar voor – dat we veel meer de verantwoordelijkheid bij de gemeenten moeten leggen. Ik stel nu vast dat een aantal burgemeesters nu ook een vraag stellen. Ik zou echt eens willen checken hoeveel burgemeesters of gemeenten inderdaad belastingen heffen op die banken en voldoende hoog, zodanig dat ze inderdaad betalen indien ze niet zorgen voor die kantoren. Voorzitter, gisteren en eergisteren las ik nog van collega De Rudder in de krant dat de aankomende federalisering eigenlijk moet maken dat de gemeenten meer bevoegdheden krijgen. Ik ben daarvoor, maar gebruik dan vooral de bevoegdheden die je nu al hebt. Als wij op de een of andere manier de banken niet gaan verplichten – verplichten betekent in dit geval: financieel ervoor laten opdraaien en ze verplichten om de automaten aan te leggen in de gemeenten – zal dat niet gebeuren. Dus ik ga akkoord met al jullie bedenkingen, maar ik denk dat we er veel minder de nadruk op zullen moeten leggen om de gemeenten zelf het nodige werk te laten doen met het al dan niet betalen van belastingen. Dat moet inderdaad gekoppeld worden aan het overleg met het federale niveau. Maar gebruik de bevoegdheden die je als gemeente of stad hebt. Daarover moeten we zeker niet gaan klagen bij de federale of om het even welke andere overheid. Ik zou voorstellen dat de VVSG een stappenplan ontwikkelt waarin effectief gemeenten en steden zelf meer verantwoordelijkheid nemen en daar uiteraard de banken voor laten opdraaien.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, zoals ik in het begin heb gezegd, heb ik natuurlijk niet veel bevoegdheden. Ik kan die banken niet dwingen. Die federale hefbomen heb ik niet. Het enige wat ik kan doen – dat ben ik ondertussen moe

gedraaid –, is in overleg gaan. Ik zal dat blijven doen. Ik zal blijven opvolgen wat men gaat uitrollen. Het feit dat bpost niet meestapt in dit verhaal, vind ik wat zorgwekkend, omdat de federale overheid daar toch wel een stevige stok in handen heeft. Er zijn heel wat federale hefboomen. Ik zal dit dus onder de federale aandacht brengen. Ik wil dat allemaal doen en ik stop er ook enorm veel tijd in, maar au fond heb ik geen stok achter de deur om wat dan ook te doen om de banken te dwingen. Het enige wat ik kan doen, is maximaal proberen impact te hebben en meermaals in overleg gaan. Dat zal ik dan ook doen. De burgemeesters kunnen hier net iets meer doen dan ikzelf. Op mijn niveau zal ik het overleg voortzetten.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): We zijn het er allemaal over eens dat we achter het aanhouden van een aanbod in de plattelandsgemeenten staan. We moeten daar allemaal samen aan werken, zodat iedereen een voldoende gemakkelijke toegang tot cash heeft en we die 95 procent dekkingsgraad kunnen garanderen.

Dat is belangrijk voor de lokale handel en de basisvoorzieningen, zeker in deelgemeenten, waar burgemeesters toch van wakker liggen. Daar moeten we hard op inzetten, zodat onze deelgemeenten een voldoende groot aanbod kunnen garanderen.

Wat de spreiding betreft: ik heb er geen idee van, maar de lokale besturen willen daar zeker heel graag aan meewerken. Wij zullen worden gecontacteerd over locaties. Persoonlijk heb ik daarover nog geen schrijven van Batopin ontvangen, maar het is een goed initiatief om zelf proactief contact op te nemen en te horen wat er op ons grondgebied zal gebeuren. Daarin kan de VVSG wellicht een coördinerende rol spelen.

Minister, we weten dat het niet allemaal in uw schoot ligt, maar het is vanzelfsprekend dat u er nauw op toekijkt, en dan zullen wij dit nauw opvolgen.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Collega's ik merk dat er een grote consensus is over wat we allemaal willen, maar de sleutel ligt nu uiteraard bij de federale overheid. De lokale niveaus kunnen inderdaad iets doen, maar de sleutel ligt bij de federale overheid, in die zin dat er een aantal wetswijzigingen nodig zijn die extra initiatieven mogelijk moeten maken. Ik reken op de collega's om daarvoor te lobbyen. Het moet inderdaad niet allemaal bij de minister liggen.

Deze debatten in het Vlaams Parlement zijn wel belangrijk, want hier kunnen we de stem van het platteland laten horen via de spreekbuis die onze minister is. Misschien hebben andere collega's nog meer rechtstreekse lijnen naar de federale excellenties om een en ander in beweging te brengen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een geïntegreerd Vlaams plattelandsbeleid – 3289 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Joris Nachtergaele

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, mijn vraag om uitleg betreft een geïntegreerd Vlaams plattelandsbeleid. We hebben daarnet de terechte bekommernissen rond

de bankautomaten gehoord. Maar we weten dat we op het vlak van het plattelandsbeleid eigenlijk nogal fragmentair te werk gaan.

Sinds 2005 is de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) gestart met het project Plattelandsbeleid en zijn er plattelandsbeleidsplannen gemaakt. In 2013-2015 werd er een actieprogramma uitgerold en in 2016 werd de cyclus beëindigd.

Heel wat thema's zweven doorheen het plattelandsbeleid, zoals het dorpenbeleid, de landelijke mobiliteit, de beleving, het ondernemerschap, de bestuurskracht van plattelandsgemeenten, het doelgroepenbeleid, het openruimtebeleid, voedsel, energie, klimaat en het omgevingsbeleid. Daarnaast zijn er de praktische zaken zoals bankautomaten, kernversterking, winkels en cafés, al dan niet nog aanwezig in die verschillende dorpen.

Diverse thema's komen dus nog steeds in de actualiteit. Recent kwam de oproep rond de landschapsparken in Vlaanderen, die een onderdeel zijn van het plattelandsbeleid.

Minister, het is duidelijk dat er heel wat in beweging is rond het platteland, dat er heel wat aan het veranderen is, en dat er toch wel nood is aan een geïntegreerde visie op dat plattelandsbeleid.

Minister, in de rubriek 'Over het plattelandsbeleidsplan' op de website van de VLM vinden we actuele informatie terug tot 2019. Daarnaast vinden we de verwijzing om verder in te zetten op de keuzes die in de beleidsperiode werden gemaakt. Hoe ziet het actuele plattelandsbeleid er effectief uit? Wordt er werk gemaakt van een geactualiseerde visie en een geïntegreerd plan? Hoe zal dit eventueel worden aangepakt?

De verschillende departementen en de fragmentering maken het onoverzichtelijk om duidelijk werk te maken van een geïntegreerde plattelandvisie. Hoe staat u hiertegenover? Hoe zal een centrale coördinatie in dit kader worden uitgewerkt? Hoe kan dit gerealiseerd worden ter ondersteuning van de lokale besturen, die misschien soms het bos door de bomen niet meer zien?

Tot slot: eenvoudige procedures en een efficiënt administratief proces om snel tot een resultaat te komen, lijken me hierin zeer aangewezen. Hoe zou dit in de toekomst kunnen worden bewerkstelligd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Dochy, het Vlaamse plattelandsbeleid zal zich enten op vier punten. Ten eerste is het logisch dat we ons beleid inbedden in het Europese beleid. Ten tweede willen we innovatief en duurzaam ondernemerschap in een circulaire plattelandseconomie stimuleren. Ik heb het dan heel concreet over acties rond lokale voedselproductie: het versterken van de nabijheid van voeding, de korte keten en de bio-economie. Ten derde werken we aan de leefbaarheid en levendigheid van onze dorpen. Ten vierde wil ik met het plattelandsbeleid ook de biodiversiteit, de landschapskwaliteit en het landschapsonderhoud versterken.

Deze thema's zijn niet uit de lucht gegrepen. Ze zijn het gevolg van een proces dat verschillende plattelandsuitdagingen in kaart heeft gebracht op basis van zeer uitgebreide omgevingsanalyses. Bij dit proces zijn verschillende actoren betrokken die actief zijn op het platteland, waaronder de VLM, de provincies, maar ook vertegenwoordigers van de onderzoeksinstituten zoals het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en de Vlaamse universiteiten en middenveldorganisaties, Landelijke Gilden, regionale landschappen, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG).

De volgende plattelandsuitdagingen zijn op deze manier geïdentificeerd: de ruimtelijke transformaties op het platteland, de klimaatverandering, de toenemende concurrentie voor grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen, de demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing, armoede en vereenzaming, en het gebrek aan basisvoorzieningen. Bovenvermelde thema's voegen dan ook de focus toe in een geïntegreerde aanpak van deze uitdagingen.

De coördinatie van deze thema's en de uitvoering van de acties zal gebeuren door de VLM. De VLM werkt daarvoor ook nauw samen met de provincies, bijvoorbeeld in de voorbereiding van de nieuwe LEADER-interventie (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale) voor het GLB Strategisch Plan, met de steden en gemeenten en de middenveldorganisaties.

Ik ben ook samen met de diensten werk aan het maken van een vereenvoudiging, namelijk het verbeteren van het plattelandsloket. Ik begrijp dat dat nog niet zo goed werkt. We moeten dat gaan vereenvoudigen, zodat alle aanvragen in het kader van plattelandsontwikkeling en plattelandsbeleid daar kunnen worden ingediend en opgevolgd.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Bedankt voor het antwoord, minister. U deelt terecht de bekommernis omtrent de integratie van de verschillende beleidsdomeinen. Het is voor lokale besturen, van wie heel wat verwacht wordt, niet evident om te weten waar, hoe en wat daaromtrent kan worden gedaan en welke subsidiekanalen er zijn. Ik stel vast dat het plattelandsbeleid zich in de feiten nogal vaak beperkt tot het aanvragen van een aantal gerichte subsidies. Ik mis nog altijd een beetje de horizontale, domeinoverschrijdende benadering. Dat is ook de reden van mijn vraag.

Ziet u verder ook nog een rol voor de provincies, minister? Ik kan niet spreken voor andere provincies in dezen, maar mijn ervaring in West-Vlaanderen is dat zij heel sterk die taak op zich nemen in het kader van het uitrollen van de Europese programma's. Ze zijn een belangrijke ondersteuning voor de gemeenten bij het toepassen en gebruiken van de Europese middelen in het kader van het plattelandsbeleid.

Joris Nachtergaele (N-VA): Ik wil nog even ingaan op de suggestie van collega Dochy rond de provincies. Ik heb veeleer een ander aanvoelen, in die zin dat er toch wel heel verschillende noden zijn, als je bijvoorbeeld kijkt naar Oost-Vlaanderen, naar het Waasland en de Vlaamse Ardennen. We zitten inderdaad met die gefragmenteerde bevoegdheden. De vraag die ik mij stel, is enerzijds of we niet veeleer aan een centralisering moeten denken. En anderzijds is er het initiatief van minister Somers rond de regiovorming. Kan dat in de toekomst eventueel een vehikel zijn om ook daar rond platteland te gaan werken? Dat sluit een beetje aan bij de vraag van de collega, maar met een lichtjes andere invalshoek.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik begrijp natuurlijk jullie vraag, maar helaas ben ik niet bevoegd voor de lokale besturen. Als het bijvoorbeeld gaat over vereenzaming, is dat vooral Welzijn. Als het over armoede gaat, is dat voor de minister van Armoedebestrijding. Ik heb ook al die budgetten niet. Ik kan dus ook niet zeggen wat er allemaal moet gebeuren op het platteland. Het zijn al die individuele ministers die daar hun beleid op afstemmen. Ik snap jullie vraag heel goed. Ik probeer natuurlijk vooral op de vier thema's die ik jullie heb aangegeven, het pad te bewandelen. Maar als jullie bijvoorbeeld meer willen rond vereenzaming, armoede of mobiliteit, dan moeten jullie natuurlijk bij al die individuele ministers zijn. Ik kan dat niet gaan doen. Ik heb dat budget ook niet binnen mijn

plattelandsbevoegdheid, helaas. Ik laat het aan jullie over. Regiovorming is ook mijn bevoegdheid niet. Dat kan inderdaad misschien nog een goeie invalshoek en een goeie hefboom zijn. We moeten daar eens goed over nadenken.

Collega Dochy, we werken vandaag uiteraard ook al samen met de provincies, zoals u weet. Ik weet niet wat u daar nog meer aan wilt toevoegen. Ik versta jullie punt dus heel goed, maar ons budget is voor de bevoegdheid Plattelandsbeleid. Ik kan met dat budget niet meer gaan doen. De collega's die bevoegd zijn voor al die domeinen – Mobiliteit, Welzijn, Armoedebestrijding – moeten daar ook vanuit hun invalshoek naar kijken.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Eigenlijk heeft de minister wel gelijk dat het heel verspreid zit. Maar het is dan waarschijnlijk ook net de bedoeling, als men Plattelandsbeleid in de portefeuille van een minister steekt, om daar een zekere coördinatie in te proberen krijgen. Ik begrijp dat dat zeker niet evident is.

Van Armoedebestrijding zegt men ook dat het verspreid zit over alle beleidsdomeinen en dat er dan een armoedetoets moet komen. Misschien moet er dan ook een plattelandstoets komen voor maatregelen die genomen worden in diverse beleidsdomeinen, om te zien in welke mate er een impact is op het platteland als dusdanig. We moeten daar inderdaad nog even verder over nadenken. In elk geval ben ik blij met de bespreking die hier vandaag heeft kunnen plaatsvinden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over burn-outs en depressies in de melkveehouderij – 3210 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toenemende druk op de Vlaamse melkveehouders – 3240 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): In het recent jaarverslag van Boeren op een Kruispunt is naar voren gekomen dat melkveehouders oververtegenwoordigd zijn op het gebied van hulpaanvragen. De organisatie spreekt van een enorme prestatiedruk, stijgende kosten, dalende opbrengsten, strengere regelgeving en veranderende gezinspatronen in die sector. Dat gaat natuurlijk al verschillende jaren mee, maar nu wordt een steeds hoger aantal hulpaanvragen vastgesteld. Die hele situatie, die omstandigheden leiden in meerdere gevallen tot burn-out, depressie of een persoonlijke crash van de bedrijfsleider.

In 2020 kreeg Boeren op een Kruispunt iets meer hulpaanvragen te verwerken dan het jaar daarvoor. Het aantal meldingen steeg van 146 naar 161, maar het aandeel van de veehouderij steeg van 48 naar 65 procent. Binnen de veehouderij is de melkveehouderij al jaren oververtegenwoordigd: van alle hulpaanvragen die door veehouders werden ingediend, kwam er 45 procent van melkveehouders, terwijl varkenshouders met 25 procent, vleesveehouders met 23 procent en pluimveehouders met 7 procent de rest voor hun rekening namen.

Volgens vzw Boeren op een Kruispunt hebben vooral melkveehouders erg te lijden onder die veranderde maatschappelijke en economische omstandigheden. Zo zijn de inkomsten de laatste jaren nauwelijks gestegen, en stijgen de investeringskosten telkens verder, terwijl ook allerlei maatregelen rond stikstofemissie, milieu, mestafzet en dierenwelzijn verder toenemen.

Boeren op een Kruispunt wijst een stuk naar erfbetreders, bijvoorbeeld de banken, de boekhouder of stallenbouwers. De vzw wijst erop dat zij ook een morele verplichting hebben om boeren op hun limieten te wijzen, maar geeft ook aan dat er bij een familiebedrijf ook veel emoties betrokken zijn. Op papier kan een uitbreiding er gunstig uitzien en financieel haalbaar zijn, maar het management en de draagkracht en veerkracht van het bedrijf zijn ook heel belangrijk.

Minister, hebt u kennisgenomen van het jaarverslag van Boeren op een Kruispunt?

Hoe verklaart u dat melkveehouders al jaren oververtegenwoordigd zijn bij de hulpaanvragers?

Welke preventieve of begeleidingsmaatregelen kunnen genomen worden naar de melkveehouders om deze problemen te voorkomen?

Welke stappen plant u eventueel naar de erfbetreders?

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Collega De Roo, ik ga niet alles herhalen wat u hebt verteld, dus ik ga er wat sneller door.

Door de coronacrisis kunnen we concluderen dat dit voor een stuk een voorspelbare stijging is. Volgens Els Verté, directrice van Boeren op een Kruispunt, zijn er meerdere oorzaken voor het aantal hulpaanvragen in de melkveesector. Economisch hadden de landbouwers het uiteraard heel moeilijk, met een lage melkprijs en hoge kosten door de toenemende schaalvergroting om het gezinsinkomen te garanderen. Verder zien we dat ook de psychosociale problematiek in de sector toeneemt. De hoge werkdruk, de zware administratieve lasten en een gebrek aan toekomstperspectief voor de sector eisen hierbij een zware tol.

Ook uit recente cijfers van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) in de nota 'Naar een geïntegreerde aanpak voor welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw' blijkt dat het heel slecht gesteld is met het welzijn van onze land- en tuinbouwers. Opvallend in dit onderzoek is vooral het hoge aantal stressfactoren bij de landbouwer waarop we als overheid een cruciale invloed hebben, zoals de administratieve druk door een overdaad aan regelgeving.

Sinds eind vorig jaar werkt de minister aan een gedeeltelijk antwoord op deze problematiek: een actieplan om te komen tot een geïntegreerde aanpak van het welbevinden van onze Vlaamse land- en tuinbouwers.

Ik heb daarom de volgende vragen, minister. Hoe evalueert u de oververtegenwoordiging van melkveehouders bij de hulpaanvragen van Boeren op een Kruispunt? Wat is uw toekomstvisie op de Vlaamse melkveesector? Zijn er volgens u beleidsinitiatieven nodig om meer steun en toekomstperspectief te bieden aan de Vlaamse melkveehouders?

Kunt u een laatste stand van zaken geven over uw actieplan voor het welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw? Wanneer zullen de eerste resultaten worden bekendgemaakt? Welke timing wilt u hier aanhouden?

Ziet u hier mogelijkheden om de administratieve druk op onze landbouwers te laten afnemen? Staan hier concrete initiatieven rond gepland?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik heb net als jullie kennisgenomen van het jaarverslag van Boeren op een Kruispunt. Hieruit blijkt dat het aantal aanmeldingen vorig jaar een piek heeft gekend in het voorjaar en op het jaareinde. Ook toont het jaarverslag dat het aantal aanmeldingen in de veehouderij opvallend is gestegen. Dit komt overeen met de vaststellingen die het Departement Landbouw en Visserij heeft gedaan bij de opstelling van de conjunctuurindex en de specifieke bevraging naar welzijn in september vorig jaar.

Sinds de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) in 2005, maar vooral door de afschaffing van het melkquotum in 2015 is de melkveesector meer onderhevig aan conjunctuurschommelingen door de fluctuerende melkprijzen die de wereldmarkt volgen.

De melkveesector bevond zich in 2009 en in de periode 2014-2016 twee keer in een heel diepe crisis. Deze periodes werden telkens voorafgegaan door een periode met goede melkprijzen, en dit zette veel melkveehouders aan tot uitbreiding van de productie en tot investeringen. Tijdens de crisisjaren daalde het aanbod van zuivelproducten echter nauwelijks.

De inspanningen op het vlak van milieu en klimaat voor de melkveesector zijn de laatste jaren heel sterk toegenomen. Op veel melkveebedrijven werd de laatste jaren geïnvesteerd in innovaties om meer duurzaam te kunnen produceren. Deze investeringen gaan gepaard met zeer hoge kosten, die pas na jaren zijn terugverdiend. Ook de directe kosten zoals voeder- en energiekosten zijn in de loop der jaren met ongeveer de helft toegenomen.

Ten slotte leidden de droogte en hitte van de laatste jaren tot lagere voorraden ruwvoerders van mindere kwaliteit en lagere productieresultaten bij melkvee als gevolg van hittestress. Veel veehouders waren genoodzaakt tot aankoop van meer krachtvoeder en/of bijproducten. Het plaatsen van ventilatoren en andere investeringen in de stal om hittestress bij melkvee te voorkomen, deden op veel melkveebedrijven hun intrede. Ook de coronapandemie had recentelijk een negatieve impact op de melkprijzen als gevolg van het sluiten van de horeca en de moeilijke handel op de exportmarkt.

De melkveesector heeft het afgelopen decennium dus een enorme evolutie gekend. Niet elke melkveehouder slaagt er echter in om zijn bedrijfsmanagement en -structuur aan te passen aan de steeds hogere productie-eisen en steeds schommelende marktomstandigheden.

Het ILVO-onderzoek naar welbevinden heeft een aantal belangrijke barrières geïdentificeerd die verklaren waarom boeren problemen uit de weg gaan of niet tijdig een beroep doen op externe hulp- en informatiekkanalen. Ook bij de melkveehouders wordt vaak bij stress of problemen op het bedrijf doorgewerkt en te lang gewacht om hulp in te roepen. Het is daarom belangrijk in te zetten op preventie en het bespreekbaar maken van problemen.

Dit gebeurt momenteel al door de verschillende ledenorganisaties van de boeren en door Boeren op een Kruispunt, die geregeld getuigenissen delen van mensen die wel de stap hebben gezet om hulp te vragen. Hiervoor werd recent ook een specifieke gespreksgids ontwikkeld door het ILVO.

Daarnaast is het belangrijk dat ook het hulp- en informatieaanbod voor de boeren ruim wordt gedeeld, zodat de boeren gemakkelijk kunnen vinden waar ze terecht kunnen. Op de website van Boeren op een Kruispunt staat heel veel informatie en ook op de website van het Departement Landbouw en Visserij staat een overzicht. Ook in de nieuwsbrieven van het Departement Landbouw en Visserij, die

naar alle landbouwers worden verstuurd, is dit thema al meerdere keren aan bod gekomen, met ook de verwijzing naar de bestaande hulpkanalen. In de toekomst zal hier prioritair blijvende aandacht aan worden besteed.

Tot slot heb ik de mogelijkheid geboden dat er in de naschoolse landbouwvorming meer kan worden ingezet op het versterken van deze capaciteiten van onze boeren. Zo kan in die vormingen en opleidingen meer aandacht worden besteed aan elementen die het welbevinden van de landbouwer kunnen versterken, zoals omgaan met stress, communicatie, afstemmen van het bedrijf op eigen sterktes en vaardigheden.

De economische weerbaarheid van onze land- en tuinbouwbedrijven verder verbeteren en de bedrijven meer toekomstbestending maken door een versnelde verduurzaming, is voor mij een ander belangrijk aandachtspunt. In de tweede pijler van het GLB zijn een aantal maatregelen opgenomen die boeren preventief kunnen ondersteunen. Dan denk ik aan vorming, zowel in groep als door individuele bedrijfsbegeleiding via Kratos, voor bedrijven die met de korte keten willen starten, die economisch bedrijfsadvies of advies gericht op de milieu-uitdagingen zoals de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) nodig hebben. Daarnaast is er ook investeringssteun, die ik voor jongeren met 10 procent heb opgetrokken.

Ten slotte zetten we ook in op innovatie en demonstratie waarin boeren en groepen van boeren worden ondersteund in hun project.

Ik kom tot uw vraag over de erfbetreders. Op basis van het ILVO-onderzoek komt naar voren dat de erfbetreders een heel belangrijke rol spelen in het herkennen van signalen en problemen bij onze boeren. Zij komen regelmatig bij de boeren over de vloer en kunnen ook problemen detecteren. De erfbetreders weten evenwel niet altijd hoe ze die signalen kunnen opvangen en waar ze met die signalen naartoe kunnen.

Ik wil de erfbetreders sensibiliseren om zowel aandacht te hebben voor de impact van hun advies op het welbevinden van de boeren als voor de kruispuntpositie die zij hebben om aandacht te hebben voor het welbevinden van de landbouwers.

In het actieplan welbevinden kunnen de erfbetreders een belangrijke rol spelen. Ik wil er in het actieplan dan ook naar zoeken hoe we hen kunnen sensibiliseren en inschakelen om veel meer attent te zijn voor het welbevinden.

Wat de melkveesector betreft, wil ik met het GLB een positief verhaal schrijven om de sector toekomstbestendig te maken. Binnen de Europese voorstellen voor het nieuwe GLB is er een gepaste investeringssteun mogelijk, maar ook een ondersteuning van samenwerkingsvormen, geschikte kennisverwerking en veel meer kennisdeling. Collega Nachtergaele, wij zijn ooit samen op een boerderij geweest, waar ik er ook een lans voor heb gebroken om als boeren veel meer samen te werken. Dat was trouwens een bedrijf met vleeskoeien en geen melkkoeien, als ik het mij goed herinner. Die boer verkocht het beste Oost-Vlaamse rundsvlees. Zelf heb ik het niet geproefd, maar het schijnt heel lekker te zijn.

Ik wil ook dat onze boeren voldoende kunnen worden vergoed voor de inspanningen die zij leveren voor ons landschap, milieu en klimaat, onder andere via een meer correcte financiële vergoeding voor de ecoregelingen of de agromilieumaatregelen. De veehouder, of de landbouwer in het algemeen, wil maar al te graag meehelpen aan oplossingen, maar daar moet dan wel een correcte vergoeding tegenover staan.

Ik heb al heel veel gezegd over het actieplan welbevinden bij het beantwoorden van de eerdere vragen. Het actieplan zal uitvoering geven aan de geïntegreerde aanpak die we centraal stellen om het welbevinden van onze boeren te verbeteren.

We zetten hierbij in op het aanpakken van stressfactoren, het wegwerken van barrières om hulp te vragen en het versterken van de vaardigheden van onze boeren. De voorbije maanden hebben de verschillende betrokken organisaties stappen gezet richting het actieplan. Ten eerste, het departement en ILVO hebben via individuele gesprekken met organisaties uit de landbouw- en welzijnssector lopende initiatieven in kaart gebracht. Ten tweede, via de gespreksgidsen hebben ledenorganisaties actieve landbouwers bevraagd naar concrete acties die we kunnen doen. ILVO is nu bezig met het analyseren van de gesprekken en met het maken van een oplijsting.

De timing blijft, zoals gezegd, het najaar.

Het project rond vereenvoudiging van regelgeving werd opgenomen in het kader van de relance. Ook ons departement werkt daar heel intens aan mee. Jullie weten – en hebben ook zelf gezegd – dat de administratieve druk die de boeren voelen, niet alleen voortvloeit uit de regelgeving van het departement. Een boer heeft te maken met heel wat overheden en ketenpartners en die moeten elk hun verantwoordelijkheid nemen in het verlagen van de lasten.

Ik verwijs tot slot met heel veel trots naar de splinternieuwe cijferwebsite van het Departement Landbouw en Visserij, waar we eindelijk een schat aan informatie terugvinden die heel nuttig is, niet alleen voor de modale Vlaming, maar ook voor de boer en voor zijn businessmodel. Vandaag houden boeren al heel wat informatie bij over de eigen bedrijfsvoering. Maar via de nieuwe website, een soort van levende encyclopedie van alles wat er voor de boeren bestaat, geven we onze boeren ook heel eenvoudig toegang tot wat er in de rest van Vlaanderen gebeurt. Je vindt er algemene prijsevoluties, maar ook een inschatting van hoeveel collega's in de regio eenzelfde productie hebben. Dat is voor mij materiaal van onschatbare waarde om naar de toekomst te kijken en in de toekomst goede keuzes te maken inzake het businessmodel.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Bedankt, minister, voor uw uitgebreide en omstandige antwoord. Ik wil u bijtreden in de vaststelling dat er vaak te lang wordt gewacht om hulp te vragen. Ik hoor u spreken over de gespreksgids die is opgemaakt door ILVO. Ik weet dat Boeren op een Kruispunt ook heel wat initiatieven neemt om die hulpvraag sneller tot bij hen te laten komen. Ik weet dat er soms ook initiatieven zijn via de naschoolse landbouwvorming, maar ik denk dat daar toch nog een tand kan worden bijgestoken om een aantal van die ondernemers en land- en tuinbouwers die met een bepaald probleem zitten, te gaan bereiken, zodat ze nog veel sneller die hulpaanvragen gaan doen.

Ziet u daar nog extra kansen rond, om ervoor te zorgen dat die hulpvraag niet pas in het laatste stadium van burn-out of depressie tot bij Boeren op een Kruispunt komt? Een van de mogelijkheden die ik daar zelf zie, is nog meer via de naschoolse vorming. Maar mensen met wie het niet goed gaat, komen natuurlijk niet altijd naar die naschoolse vorming. Wie wordt opgeslorpt door tijd en arbeid, komt daar niet naartoe. Mogelijk kan daar via de naschoolse vorming van de fytolicentie nog iets meer op worden ingezet, omdat er daar toch een aantal verplichte momenten zijn. Daar kan in het laatste uur of het laatste deel van de vorming misschien nog iets meer aandacht voor zijn. Ik denk dat het departement ook een aantal van die vormen geeft. Dat kan mogelijk ook interessant zijn.

Met betrekking tot de erfbetreders wil ik ook nog een suggestie doen. Je hebt natuurlijk heel wat commerciële erfbetreders, die vanuit een commercieel oogpunt de land- of tuinbouwer benaderen, maar je hebt ook een aantal controlerende instanties, die checklists afvinken. Er zijn er vandaag nog altijd een aantal – niet allemaal, verre van – die heel droog een lijst aflopen en een aantal opmerkingen

noteren, en daarna weer weggaan, terwijl zij soms ook een signalerende rol kunnen spelen. Mogelijk zijn er nog extra mogelijkheden.

Ik ondersteun uw analyse van een correcte financiële vergoeding voor een aantal maatregelen die men neemt. De administratieve druk komt inderdaad niet alleen vanuit de overheid, maar met een aantal extra maatregelen wordt het soms toch wel heel moeilijk om het hoofd boven water te houden met alle administratie die er is.

Ik wil ook nog ondersteunen wat u op het einde zei. De cijferwebsite van het departement biedt inderdaad een schat aan informatie. Ik ben er zelf al eens doorgegaan. Dat is heel interessant. De inschatting van collega's uit de buurt is inderdaad interessant. Alleen is de investering die je doet, vaak voor twintig jaar, waardoor die inschatting ook niet op elk moment even accuraat kan gebeuren. Maar het geeft inderdaad toch wel een aantal grootteordes.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, als we over onze Vlaamse melk spreken, spreken we over het witte goud. Het is dan jammer om te moeten vaststellen dat de producenten van dat witte goud het zo zwaar blijken te hebben.

Uw antwoord stemt mij tevreden. Het was inderdaad omstandig en u bent op alle aspecten ingegaan, waarvoor dank. Ik denk dat u de juiste beslissing genomen hebt om organisaties als Boeren op een Kruispunt te gaan versterken, maar ik denk dat we onze boeren niet alleen moeten ondersteunen als ze het moeilijk hebben, maar dat we vooral aan dat duurzame kader moeten werken. Dat is toch een shift in het denken over hoe we met landbouw omgaan en wat de toekomst van de melkveehouderij in Vlaanderen kan zijn.

U reikt een aantal zaken aan. Ik wil even ingaan op de administratieve vereenvoudiging. U haalt terecht aan dat dat bij verschillende overheden zit, maar ik merk dat u dan toch ook initiatieven wilt nemen. U verwijst naar het najaar, ook wat betreft het actieplan welbevinden. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Ik vind de suggestie van collega De Roo – en u bevestigt dat – om de erfbetreders een rol te laten spelen, heel goed. Ik vind het goed dat dat meegenomen wordt in dat actieplan. Kan er, gezien de cijfers die we nu zien, in dat actieplan op een meer intense manier naar de melkveesector gekeken worden? Wie kunnen daar de concrete partners zijn? Worden die op dit moment al betrokken? Hoe kunt u dat in de toekomst verzekeren?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik wil ook even aansluiten. We hebben hier al meerdere malen over het goede werk van Boeren op een Kruispunt gesproken. Ik dank u ook voor uw uitvoerig antwoord. Het is duidelijk dat er heel wat in beweging is, op meerdere fronten: vormingen, rechtstreekse steun, sensibilisering, administratieve lastenverlaging. Het is duidelijk dat het welzijn van onze landbouwers de nodige en terechte aandacht krijgt, en dat we daar verder op moeten inzetten.

Ik heb nog twee kleine vragen. Boeren op een Kruispunt had het natuurlijk ook zelf niet gemakkelijk, want hoe bereik je boeren? Dat doe je door op het land, op het erf te gaan en met hen te spreken. En dan zien we in het jaarverslag dat het aantal vrijwilligers dat op bezoek kon gaan, gehalveerd is. Daartegenover staat dat het aantal bezoeken van psychologen bijna verdubbeld is – van adviseurs is dat met ongeveer een derde afgenomen. Ik weet niet wat de evolutie dit jaar zal zijn, met de versoepelingen, maar ik denk dat het goed is om met Boeren op een Kruispunt

even in overleg te gaan, zodat dat toch zo snel mogelijk weer kan worden opgekrikt.

Collega Nachtergaele had het over de psychosociale druk. We weten dat er steeds meer vereisten en voorwaarden worden opgelegd aan onze landbouwers, zeker ook in de melkveehouderij, wat betreft milieu en klimaat en duurzaamheid. Boeren komen ook vaak onder vuur te liggen. Het klimaat is soms wat polariserend, als ik het zo mag zeggen. Dus ik denk dat we dat ook mee moeten geven: correcte informatie en sensibiliserende campagnes, zodat er begrip is voor wat onze landbouwers al allemaal aan inspanningen doen.

Ik kijk dan ook even in uw richting, minister: hoe kunnen instanties als het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) of het departement hier mee aan de kar trekken?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik sluit mij graag aan bij de vraag, aangezien we hier in het verleden ook een aantal keren op teruggekomen zijn. Ik wil deze vraagstelling en ook uw acties, minister, zeker ondersteunen. Het is heel duidelijk dat het welzijn van onze land- en tuinbouwers u ook nauw aan het hart ligt. Boeren op een Kruispunt speelt daar een heel belangrijke rol in. Maar met een heel pakket van extra maatregelen die u net hebt opgesomd, voorziet u ook heel wat positieve acties om de land- en tuinbouwers te versterken in hun persoonlijkheid, waarbij we aandacht hebben voor hun welzijn.

Ik kan de visie van de collega's, dat erfbetreders daar ook een belangrijke rol in spelen, alleen maar bijtreden. Ik denk dat dat inderdaad belangrijke partners zijn in deze uitdaging. Minister, ik wil ook nog even stilstaan bij het punt dat u hebt aangestipt: de administratieve lasten en de lasten van de regelgeving. Uit verschillende onderzoeken en bevestigingen is naar voren gekomen dat steeds wijzigende regelgeving en de wijze waarop verplichtingen of extra voorwaarden worden opgelegd, vaak ook een grote druk met zich meebrengen.

U haalt zeer terecht aan dat die zaken niet enkel voortvloeien uit het departement Landbouw. Ik denk dat we als collega's in het parlement ook zeer goed beseffen dat zich dat ook op andere bevoegdheden afspeelt. Mijn vraag is dan ook in welke mate ook de andere administraties of ministers betrekken worden in dit verhaal. Zijn daar ook acties voorzien, zoals vorming of methodieken die aangereikt kunnen worden, waarbij men probeert om de administratieve regelgevende lasten toch zo laag mogelijk te houden? Zal daar ook een screening rond gebeuren, om te zien hoe we daar vanuit de politiek, vanuit de overheid, onze landbouwers in kunnen ondersteunen, en laagdrempeliger kunnen zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bedankt voor de aanvullende opmerkingen.

Collega De Roo, tijdige hulp was uw eerste knelpunt. Landbouwers ondersteunen om sneller hulp te durven vragen of te aanvaarden is een van de allerbelangrijkste zorgen. Dat wordt ook door Boeren op een Kruispunt zo meegenomen. De vorming is zeker van belang, maar ook de erfbetreders, die heel vaak de vaste contacten zijn, hebben hier een rol te spelen. Ik zie dat iedereen dat ook breed draagt. We zullen vanaf nu ook meer investeren in die erfbetreders, om hen ook sensitief te maken en ervan te overtuigen dat dat zeer, zeer belangrijk is: als je op een erf komt, moet je voelen dat er iets aan de hand is – je moet dat eerst leren te voelen – en dan moet je er ook iets mee doen.

Collega Nachtergaele en collega De Roo, dat hulpaanbod tot bij de boeren krijgen, is een erg belangrijk aandachtspunt. Het is ook een van de grote pijlers in ons actieplan. We moeten zowel de erfbetreders als de generieke hulporganisaties, zoals de klassieke OCMW's of de centra algemeen welzijnswerk (CAW's), meer bekendmaken met die specifieke problematiek van de boeren, zodat ze erop kunnen inspelen.

Het is allemaal even belangrijk. We hebben in een van de vorige commissievergaderingen ook al gezegd dat het klassieke zorgaanbod niet altijd geschikt is om een boer te helpen. Je moet ook de taal en de stiel van de boer bereiken. Dat is geen 'nine-to-five job', dat loopt 365 dagen per jaar. Daar komt zoveel bij kijken, want je werkt met grond, met levende materie. Dat is anders dan veel andere sectoren. Ook het taalgebruik moet gemeenschappelijker worden. Als je zomaar doorverwijst en de boer komt bij iemand terecht die totaal niet weet waarmee die persoon elke dag bezig is, hoe kun je er dan van uitgaan dat die boer vertrouwen heeft in dat wat hem aangereikt wordt als hulpinstrument, ook al is het misschien een goed instrument? Je moet dezelfde taal spreken om vertrouwen te kunnen genereren. Zoals ik het nu bekijk, na anderhalf jaar ervaring, is dat waar het schoentje soms een beetje knelt.

Uiteraard hebben de andere overheden en de ketenpartners een rol te spelen. Ze moeten vooral zorgen dat de administratie nuttig is. Voor onze boeren is dat een prioriteit. Mijn adagium is: elk papier dat je aan de overheid moet bezorgen waardoor er niets verandert, is een nutteloos papier. Als je hele dagen zoveel te doen hebt, moet je bij het invullen van je administratieve plichtplegingen het gevoel hebben dat dit ook nuttig is en dat het voor jou ook nut heeft. Daar heeft de Vlaamse overheid nog wel wat te doen.

Trouwens, ik ben vijf jaar minister van Onderwijs geweest, en daar was met stip probleem nummer één de administratieve rompslomp voor onze leerkrachten. Ik stel vast dat dat voor onze boeren nu net hetzelfde is. Er zijn dus zaken die, los van de bevoegdheden, niet veranderen.

De melkveesector in Vlaanderen is sterk coöperatief georganiseerd. Ook de private afnemers hebben vaak goede contacten met de melkveehouders. Die erfbetreders moeten we dus zeker ook betrekken.

Boeren op een Kruispunt heeft vorig jaar meer dan 650 huisbezoeken gedaan. Meer dan 40 bezoeken gebeurden door professionele psychologen. De website is meer dan 147.000 keer bezocht. Dat toont aan dat de vraag naar hulp zeer groot is, maar ook dat Boeren op een Kruispunt een organisatie is die goed bekend is en gemakkelijk wordt gevonden.

Vorige week heb ik de stuurgroep samengebracht en op 3 juni heb ik een fysiek overleg met Boeren op een Kruispunt. Ze hebben een gesprek gevraagd om heel goed de vinger aan de pols te kunnen houden. Dat zal een belangrijk moment zijn.

Het bereik is goed. Er zijn vorig jaar ook heel wat telefonische contacten geweest, deels uit coronanoodzaak. Als het goed werkt, kan het wel een gemakkelijke instap zijn voor boeren.

Collega Rombouts, over de wijzigende regelgeving ga ik volledig akkoord. Naast administratieve rompslomp en toegang tot grond, is rechtszekerheid hét issue voor de boeren. Een regelgeving die om de haverklap verandert, is niet goed. Als je een grote investering hebt gedaan en plots komt je toekomst in gevaar: ik zou van minder wakker liggen. Op bepaalde momenten lig ik er zelfs van wakker. We moeten dus inzetten op het versterken van de weerbaarheid, van de communicatie, maar ook op de bedrijfsvoering en rentabiliteit. Dat is absoluut juist.

Het thema welbevinden is trouwens ook meegenomen in de oproep Europese Innovatiepartnerschappen (EIP's) van dit voorjaar. Die oproep is ondertussen afgesloten en er zijn heel wat projecten ingediend. De selectie zal in de komende weken gebeuren, zodat we bottom-up heel concreet kunnen inzetten op goede projecten.

Tot slot is het belangrijk om de rol van de vrouw hierin te onderstrepen. Ik merk dat het Landelijk infopunt voor vrouwen (Liv) ook een heel belangrijke rol speelt. Ik heb hen gevraagd om een goede checklist te ontwikkelen zodat je sneller kunt nagaan waar de problemen zich situeren en hoe boeren zo snel mogelijk kunnen worden geholpen. Vorig jaar was ik op een namiddag samen met de vrouwelijke helft van boerenexploitanten. Het was schrijnend om te horen hoe onze boerinnen in maatschappelijk perceptief een stuk respect hebben verloren in de voorbije periode, hoe ze aan de schoolpoort soms worden uitgekafferd als er bepaalde vergunningen worden aangevraagd. Ze moeten daar keihard aan werken, ook aan image-building. Op die manier moeten we ook hun zelfvertrouwen kunnen versterken.

In deze tijden is er ontzettend veel werk aan de winkel. Ik ben me daar heel goed van bewust en wil absoluut een steen in de rivier verleggen. Dat zal ik niet alleen kunnen doen, dat zal samen met de partners moeten gebeuren.

De voorzitter: Minister, dank u wel, ook voor dit engagement.

De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw aanvullende antwoorden. Ik pik erop in: boer zijn is een leuze, boer zijn is een levenswijze. Welzijn is daarbij van cruciaal belang. Ik merk dat dat breed wordt gedragen in deze commissie.

U hebt goed geschetst dat de melkveehouderij het afgelopen decennium door heel wat veranderingen is gegaan. We zijn nog niet aan het einde van de tunnel.

Ik besluit. Ik hoop dat u uw collega's in de regering, maar ook in de verschillende departementen, mee kunt overtuigen. Ik hoop dat er snellere hulpaanvragen komen wanneer dat nodig is, dat erfbetreders mee in het bad worden genomen, dat de administratieve lasten worden verminderd en dat er ook kan worden gezorgd voor rechtszekerheid en een duidelijke regelgeving. Als we de sector dan met z'n allen nog wat beter leren kennen en ook de taal van de boer spreken, zetten we al grote stappen vooruit.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, ik dank u voor uw aanvullend antwoord.

Ik sluit aan bij wat de collega's Talpe en Rombouts zeggen met betrekking tot de administratieve vereenvoudiging. U haalt terecht aan, en de minister ook, dat het niet enkel gaat over verplichtingen die voortkomen uit het Departement Landbouw en Visserij. Het gaat ook over milieu en de problemen met de Mestbank. Ik zal daar nu over zwijgen, we kunnen daarover eens een apart debat voeren. We moeten die zaak net bekijken vanuit het standpunt van de landbouwer. Die heeft er lak aan onder wiens bevoegdheid welke verplichting valt. Het kan misschien een aanzet zijn om vanuit dat standpunt van de landbouwer bevoegdheidsoverschrijdend na te denken over een soort van actieplan om de administratieve lasten te vereenvoudigen. Het lijkt mij een constructief voorstel om er de komende maanden over na te denken hoe we boven de bevoegdheidsverdelingen kunnen kijken naar hoe we het leven van de landbouwer toch een stuk aangenamer zouden kunnen maken. Ik dank u.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe tijdelijke stikstofregeling
– 3263 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, vorige week stond in de commissie Leefmilieu een vraag rond dit dossier op de agenda, maar ik denk dat deze vraag ook hier in deze commissie belangrijk is.

We hebben het hier nagenoeg wekelijks over de toekomst van onze landbouw. Ik hoorde de minister bij de vorige vraag zeggen dat er een probleem was met de imagebuilding van de land- en tuinbouwsector in Vlaanderen. Wel, als er nu één dossier is waarin de landbouwsector wordt gebasht en aangewezen als schuld hebbend aan alle zonden van Israël, dan is het wel dit dossier. Ik schets kort de historiek. Maar ik veronderstel dat de meeste collega's wel op de hoogte zijn van dit dossier.

Het arrest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen zorgde ervoor dat de Vlaamse stikstofregeling op losse schroeven kwam te staan. Dat arrest had een gevolg voor de hele sector en voor de verdere aanvragen voor vergunningen en dergelijke. De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelde dat de Vlaamse stikstofregeling niet volstaat om de kwetsbare natuur voldoende te beschermen tegen de impact van stikstof en dat het nu aan de Vlaamse Regering is om een nieuwe definitieve stikstofregeling uit te werken.

Recent, tijdens het weekend van 1 mei, werd dan bekend dat er een nieuwe tijdelijke regeling werd uitgewerkt door minister Demir, de minister van Omgeving, die blijkbaar elke ochtend een landbouwer tussen haar boterhammen legt. Er worden daarbij zeer strenge stikstofbeperkingen opgelegd aan de landbouw en veeteeltbedrijven. Die bedrijven zullen moeten aantonen dat nieuwe uitbreidingen en projecten geen impact hebben op de stikstofuitstoot. De regels voor de industriector – daarover gaat het voor mij, het zijn de belangrijkste actoren in dit dossier – en voor de transportsector zijn minder strikt. De tijdelijke regeling is ook van toepassing op lopende aanvragen.

Minister, u hebt ongetwijfeld de reacties gelezen van de twee landbouworganisaties. Hendrik Vandamme, voorzitter van het Algemene Boerensyndicaat (ABS) liet weten dat het door deze regeling "zeer moeilijk, zo niet onmogelijk" zal zijn om nog stikstofuitstotende bedrijven uit te breiden of zelfs op te starten. Hij wijst er ook op dat de Vlaamse Regering met twee maten weegt. "Planten maken geen onderscheid tussen stikstof uit de industrie of stikstof uit de landbouw", klinkt het terecht.

De Boerenbond, waar u meer thuis bent, uitte dezelfde kritiek. Zij vragen zich luidop af of het onderscheid tussen de landbouwsector en de industrie wel standhoudt voor de rechter. De Vlaamse Regering zou tegen ten laatste eind dit jaar een definitieve stikstofaanpak voorstellen en goedkeuren.

Minister, wat is uw algemene visie als minister van Landbouw in dit dossier? Welke impact hebt u gehad op de tijdelijk regeling wat betreft stikstof? Dat zou ik graag eens van u vernemen. Of zijn het enkel de minister van Omgeving en de N-VA die de tijdelijke regeling hebben uitgewerkt?

Welke impact zal de tijdelijke regeling hebben op onze landbouwsector? Hoe schat u dat in? Hoe reageert u op de kritiek van de landbouworganisaties? Op welke wijze

werden de landbouworganisaties betrokken bij het tot stand komen van de tijdelijke regeling? Hebt u ondertussen, sinds de bekendmaking van de tijdelijke regeling, al overleg gehad met de landbouworganisaties?

Is deze tijdelijke regeling volgens u voldoende juridisch onderbouwd? Hoe zit het met de rechtszekerheid voor landbouwbedrijven? En, dat mag toch wel gevraagd worden: hoe verhoudt deze tijdelijke regeling zich ten opzichte van uw visie op landbouw in Vlaanderen? U zegt altijd dat u minister van en voor landbouw bent. Hoe moet het nu verder na deze tijdelijke regeling? Ik hoor in de wandelgangen dat er op het niveau van de regering blijkbaar al een verregaand bijna-akkoord zou zijn wat betreft een definitieve regeling. Kunt u daar ook op reageren?

We hebben het hier altijd over de toekomst van onze landbouw, maar als ik de afgelopen jaren overschouw, ziet die toekomst er eigenlijk niet rooskleurig uit. Ik begrijp dat er een voorstel van resolutie op komst is over de korte keten en zo. Maar, met alle sympathie voor de korte keten, ik denk niet dat we er met de korte keten alleen zullen geraken.

Minister, boven op alle miserie van het stikstofverhaal, moesten we gisteren ook nog lezen dat mevrouw Demir van plan is om de mestnormen te verstrengen en het volgende Mestdecreet zelfs niet af te wachten. Dat was een nieuwe slag in het gezicht van de landbouwers in Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Sintobin, het was grappig dat u zei: 'Ik mag dat toch wel vragen?' Uiteraard, u mag in deze commissie alle vragen stellen. Het is aan mij om daarop te antwoorden.

Collega's, de stikstofproblematiek is, zoals ik al gezegd heb bij de vorige vraag, een complex dossier. Het is een dossier dat mij ook echt wakker houdt, omdat de hele stikstofproblematiek in relatie tot de landbouwsector, de toekomst van de landbouwsector en de begeleiding van onze boeren een ontzettend belangrijke en loodzware evenwichtsoefening wordt.

Stikstof is afkomstig van verschillende actoren, zoals het buitenland, de industrie, de mobiliteit, de huishoudens, de landbouw. Alle sectoren moeten dus een stuk van de verantwoordelijkheid opnemen, ook in relatie tot hun bijdrage aan de problematiek. De aanpak ervan moet objectief, evenwichtig, efficiënt, redelijk en effectief zijn. Dat zijn heel mooie woorden, die ook de basis hebben gevormd voor de PAS-afspraken (Programmatische Aanpak Stikstof) van 2014 en 2016. Die theoretische principes moeten evenwel gecombineerd worden met een zeer doordachte vergunningverlening. En die principes onderschrijf ik absoluut, zeker ook dat laatste, dat elke vergunningverlening doordacht moet kunnen zijn en op maat van het bedrijf. Je hebt het theoretische kader, maar je moet altijd ruimte hebben om te kiezen en beslissingen te nemen op maat van het bedrijf.

Collega Sintobin, ik moet de geschiedenis niet opnieuw vertellen. We hebben er vorige week al een debat over gehad in het parlement. Collega Demir heeft vorige week in de commissie Omgeving geantwoord op een vraag. De tijdelijke regeling heeft in eerste instantie een impact op de vergunningverlening in de landbouwsector, zeker voor veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties. Voor elke vergunningverlening voor zo'n bedrijf moet eerst een individuele beoordeling worden gemaakt om te kijken of er al of niet een passende beoordeling moet worden gemaakt. Daarnaast is er ook nog het gekoppelde beleid met de versterkte handhaving en het extra beleid rond bemesting en het gebruik van pesticiden in habitatrichtlijngebieden. Die laatste zaken vragen een aanpassing van het mestdecreet. Ik zal daar vandaag dus niet dieper op ingaan, omdat dit voorwerp

zal uitmaken van decretale besprekingen. Er zal een wijziging aan het huidige Mestactieplan (MAP) 6 nodig zijn. Je kunt dat niet zomaar via een richtsnoer doen.

Het is nu van belang om te bekijken hoe de vergunningsaanvragen van onze boeren beoordeeld zullen worden door de vergunningverlenende overheden. U weet dat ik als landbouwminister niet de vergunningverlenende overheid ben. Dat zijn soms de lokale besturen, soms de deputaties, soms de minister. De regeling voorziet dat voor vergunningen van veeteeltbedrijven en mestverwerkingsinstallaties altijd een concrete beoordeling van de impact op de beschermde natuur moet worden gemaakt. De tijdelijke regeling leidt dus niet tot een vergunningenstop. Dat is ook belangrijk, omdat zo de productiviteitsverbetering, de innovatie en de investeringen in duurzame technieken op onze landbouwbedrijven mogelijk blijven.

Wat de kritiek van de landbouworganisaties betreft: in de voorlopige regeling is ervoor gekozen om voor elke vergunningsaanvraag voor een veehouderij of een mestverwerkingsinstallatie na te gaan of er een mogelijke impact is op de Europees beschermde natuur. Dat betekent dat bij elke vergunningsaanvraag op gemotiveerde wijze moet worden aangetoond waarom een Europees beschermd natuurgebied al dan niet betekenisvol wordt of kan worden aangetast door een bepaalde activiteit. Dat maakt een beslissing over die vergunning eigenlijk meer rechtszeker – dus niet minder maar net meer rechtszeker. In die zin is het, wat mij betreft, wel te verantwoorden dat voor de landbouwsector gekozen wordt om die passende beoordeling toe te passen. Ik begrijp de kritiek van de landbouworganisaties absoluut. Collega's, ik vind vooral dat we die tijdelijke periode zo kort mogelijk moeten houden. Wij hebben echt een definitief kader nodig dat de toekomst vastlegt om het vergunningenbeleid ook in Vlaanderen bestendig te maken. Uiteraard hebben wij regelmatig contacten met de organisaties en daarbij komt de stikstofproblematiek nu zelfs nog veel intenser dan vorig jaar aan bod. Ik weet dat er een heel grote vraag is, ook van de organisaties, om niet met de voeten te slepen voor de definitieve regeling, om dat snel te doen.

Collega Sintobin, het is onmogelijk om vandaag, zoals u suggereert, al een bijna-akkoord over een definitieve regeling te hebben, aangezien er binnen de regering afgesproken is om een aantal berekeningen te doen en die berekeningen zijn er niet. Dus zonder die berekeningen kun je de onderhandelingen voor een definitief kader nog niet voeren. Wat dat betreft, kan ik u melden dat daarover absoluut nog alle gesprekken gevoerd moeten worden.

Wat de juridisch onderbouwing betreft: uiteraard is dat stikstofarrest onderzocht. Bij de uitwerking van de tijdelijke regeling heeft collega Demir ook juristen betrokken, om in tussentijd ook een rechtszeker kader te maken. Het feit dat in de tussentijdse regeling voor vergunningsaanvragen van veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties altijd bekeken moet worden wat de concrete impact is, is op zich niet nefast voor de rechtszekerheid. Het zou eigenlijk net die rechtszekerheid ten goede moeten komen.

Wat betreft uw vijfde en zevende vraag: voor mij is de toekomst en de kracht van onze Vlaamse landbouw cruciaal. Ook de discussies die we daar moeten voeren, de stikstofdiscussie en ook de discussie over de waterkwaliteit die moet verbeteren, maken daar deel van uit. Ik ben er echt van overtuigd dat de kracht van onze landbouw net zit in geen eenheidsworst. Voldoende diversiteit, innovatie en samenwerking moeten de sleutelwoorden voor de toekomst zijn. Onze boeren zijn innovatief en inventief. Ze denken misschien te vaak dat ze de problemen alleen kunnen oplossen – we hebben het er bij de vorige vraag over gehad –, maar dat kunnen ze niet. De uitdagingen waar we voor staan, zijn zo omvangrijk dat het voor mij van belang is dat de zeer tijdelijke regeling voor een korte periode is. We

zijn niet gebaat met een standstill. Maar de doelstellingen zijn omvangrijk en we moeten dat dus heel doordacht aanpakken.

Onze boeren hebben in de voorbije jaren bewezen wat voor een sterke speler de landbouwsector is, ook in coronatijden. De sector heeft keihard doorgewerkt, ondanks de problemen die er waren. De voedingsindustrie in Vlaanderen is blijven werken. Zij zijn dus een deel van de oplossing, ook als het gaat over het herstel van natuurwaarden, over het 'landschapsbouwer' zijn, zoals sommigen en ook ikzelf dat graag meegeven. Wij moeten dus binnen een duurzaam toekomstkader werken, maar we kunnen dat pas doen als de individuele boer en boerin ook een toekomstperspectief en rechtszekerheid krijgen in Vlaanderen. Op dit ogenblik zitten we in een overgangperiode, die zo kort mogelijk moet duren en die net toekomst moet bieden.

Ik herhaal dus het engagement van onze volledige regering om tegen eind dit jaar tot de definitieve regeling te komen en de nodige rechtszekerheid en duidelijkheid te bieden aan onze ondernemers – want boeren zijn ondernemers. Een belangrijke zaak is ook om de rode bedrijven – dat wil ik toch onderstrepen – zoals afgesproken op een correcte en een billijke manier te helpen. Daar zijn veel lokale stikstofwinsten te boeken, maar daar moet ook iets tegenover staan. Er zijn in het verleden afspraken gemaakt over hoe die vergoeding zou gebeuren, en daar zijn ook budgetten voor nodig, die ingezet worden op maat van elk bedrijf.

De transitie waar veel boerenbedrijven gelegen in de buurt van Habitatrichtlijn-gebieden voor staan, moet ondersteund worden met een stimulerend en flankerend beleid. Het ene gaat hand in hand met het andere, collega's. Anders bestaat het risico dat we boeren in armoede storten: leningen die nu aangegaan zijn en waar dan plots bijkomende voorwaarden bij komen, kan men dan financieel niet meer aan. Dat wens ik niet.

Vanuit het GLB wil ik ook prioriteit geven aan die stimulerende maatregelen. Ik verwacht dat ook vanuit het beleid rond Leefmilieu. Maar ik zei het al: naast de flankerende maatregelen die nodig zijn voor de rode bedrijven, is een flankerend en stimulerend beleid ook absoluut noodzakelijk voor bedrijven die door mogelijk verdergaande maatregelen getroffen worden. We kunnen dus niet toelaten dat onze bedrijven en de gezinnen die achter die bedrijven zitten, in de kou blijven staan. Een stikstofaanpak die programmatisch is, geeft ademruimte aan al onze economische sectoren. Als dat niet het geval is, wordt de aanpak problematisch, en daar pas ik eigenlijk voor. Voor mij is een definitieve stikstofregeling die geen kansen geeft aan onze boeren, absoluut onaanvaardbaar. Een Vlaanderen zonder boeren, dat is als een bos zonder bomen. Dat wensen we absoluut niet.

Collega Sintobin, we werken nu heel hard aan een definitieve PAS. Dat kader moet er snel komen, en niet alleen voor de landbouwsector – want we spreken nu over de boeren. Ook voor de industrie en de wegenbouw is absolute duidelijkheid nodig. Voor die definitieve regeling worden op dit ogenblik een aantal scenario's door wetenschappers doorgerekend. Vervolgens kan de milieueffectenrapportage worden opgestart, waarbij ook een openbaar onderzoek moet worden georganiseerd. Tegelijk wordt ook de socio-economische impact bekeken. En als we al die informatie hebben, kan het definitieve kader vorm krijgen. Daar heeft minister Demir in de commissie Leefmilieu vorige week ook uitleg over gegeven. Er ligt dus heel veel werk op de plank.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik versta in elk geval dat u geprobeerd hebt om genuanceerd te antwoorden, en te antwoorden als minister van Landbouw. Ik begrijp ook wel dat het hier gaat om een evenwicht tussen enerzijds landbouw en industrie, en anderzijds natuur en milieu. U kent natuurlijk

het standpunt van onze fractie. De vraag is natuurlijk of we altijd maar blindelings moeten volgen wat de Europese Unie ons oplegt.

Maar waar ik mij vooral aan gestoord heb – en ik vermoed: niet alleen ik –, is de communicatie rond dit hele dossier. U zult het ongetwijfeld met mij eens zijn dat neutrale burgers die de krant openslaan, en dat allemaal lezen en zien, zullen zeggen: 'Zie je wel, het is de schuld van de landbouw.' Dat gaat nu al jaren en jaren zo. Dat wordt ook opgefokt door bepaalde partijen in dit parlement en bepaalde organisaties. Het is altijd de schuld van de landbouw. Met dit tijdelijk kader geeft de Vlaamse Regering daar eigenlijk aan toe, door een onderscheid te maken tussen enerzijds de landbouw en anderzijds de industrie.

Ik hoop dat u het mij eens bent dat de landbouw de afgelopen jaren al heel wat inspanningen heeft gedaan, en dat heel wat landbouwers zware financiële inspanningen hebben gedaan om dit probleem op te lossen.

Wat de vergoeding betreft, weet u net zo goed als ik dat heel wat landbouwbedrijven en heel wat landbouwgezinnen niet geïnteresseerd zijn in een vergoeding. Ik kan u tal van voorbeelden aanhalen van mensen die daar niet in geïnteresseerd zijn. Ze willen gewoon hun levenswerk verderzetten, of hun levenswerk overdragen aan hun kinderen. En ik vind het bijzonder spijtig dat de Vlaamse Regering daar blijkbaar geen rekening mee houdt.

Dan is er het Mestdecreet. Gisteren moest ik op de voorpagina van De Tijd lezen dat minister Demir zegt dat ze strengere bemestingsnormen zal opleggen, terwijl dit blijkbaar nog niet eens besproken is binnen de Vlaamse Regering. Hoe is dat in godsnaam mogelijk? Ik denk dat wij, of toch een aantal mensen van deze commissie en u als minister van Landbouw, van een zogenaamde landbouwpartij, toch wat meer druk zullen moeten zetten. Ik begrijp ook wel dat er bepaalde verhoudingen zijn binnen de Vlaamse Regering, maar ik denk toch dat het uw taak is om de landbouwsector te verdedigen binnen de Vlaamse Regering.

U zegt dat u Vlaanderen niet zonder boeren wilt zien zitten, maar ik voorspel u dat als het zo voortgaat, het ooit zover zal komen. En dan zullen we alles moeten importeren vanuit andere landen, die op het vlak van dierenwelzijn, milieunormen en ruimtelijke omgevingsnormen absoluut niet voldoen, zoals wij dat hier doen. We willen altijd de voorloper zijn in de Europese Unie, en u ziet waartoe dit leidt. We kunnen hier elke week over imagebuilding spreken voor de land- en tuinbouwsector, we kunnen elke week spreken over de toekomst van onze land- en tuinbouwsector, maar als we een minister of partij hebben die absoluut niet is geïnteresseerd in de toekomst van de landbouw en de landbouwsector, ja, dan vraag ik me met een boutade af: wat landbouw en milieu betreft, waarom heb je een partij als Groen nodig als je de N-VA hebt?

Ik betreur dit allemaal ten zeerste. We gaan het debat over de definitieve regeling ongetwijfeld voeren, maar ik vind het een heel spijtige zaak.

Minister, u hebt niet geantwoord op mijn vraag over hoe de landbouworganisaties eigenlijk werden betrokken bij de onderhandelingen over het tijdelijk kader. Ik vraag u nogmaals om harder op tafel te kloppen voor de toekomst van onze landbouwsector. Ik wil niemand op stang jagen, maar als het afhangt van de N-VA, dan vrees ik ervoor.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Sintobin, u vraagt waarom Groen nodig is als je de N-VA hebt. Wel, waarom is het Vlaams Belang dan nodig als de N-VA er is? Alle gekheid op een stokje.

Minister, ik ben wel tevreden met uw antwoord. U zegt dat we deze tussentijdse regeling zo kort mogelijk moeten houden, en dat klopt. U geeft ook aan dat we moeten discussiëren over de toekomst van de landbouw. Dat is meteen ook mijn grote oproep die ik vorige week in de commissie heb gedaan. Waar rijdt deze trein naartoe? We moeten echt keuzes maken, want met een beetje opsmukwerk zullen we er niet geraken. We kennen allemaal de cijfers, we weten wat de wetenschap meet, en daarop moeten we ons oriënteren om te zoeken naar echte oplossingen. Die oplossing is zorgen dat er een toekomst is voor de landbouw, zodat we in onze eigen voedselproductie kunnen voorzien en er een menselijk verhaal wordt gebracht voor de landbouw, maar wel binnen de milieugebruiksruimte die er in Vlaanderen is.

We blijven ervoor pleiten om de rol van landbouwer als landschapsbouwer heel wat meer uit te bouwen, want dat lijkt ons een richting te zijn die heel belangrijk kan zijn en een meerwaarde kan betekenen op veel verschillende vlakken.

Onze vraag is vooral: waar gaan we naartoe? Maak alstublieft heel duidelijke keuzes en geen eenheidsworst. Daarover zijn we het helemaal met u eens. Onze vraag is niet te werken aan een eenheidsworst, maar wel om visie en toekomst naar voren te schuiven voor de sector. Die hebben we nodig voor onze voedselproductie, maar ook voor ons milieu, voor onze biodiversiteit en voor ons landschap.

Minister, wanneer start u het grote debat over de toekomst van onze landbouw op? Dat moet er komen vooraleer er beslissingen vallen over de PAS. Nu wordt er op alle fora over gediscussieerd, maar het lijkt me zeer belangrijk dat we al die puzzelstukjes bij elkaar brengen en dat we er een grondig debat over voeren en heel duidelijke keuzes voorstellen om de PAS-regeling verder op te bouwen. Bent u bereid om dat debat te organiseren? Wanneer en hoe zult u dat aanpakken? Dat lijkt ons zeer essentieel voor we tot die definitieve PAS-regeling komen.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, ik dank u voor uw – inderdaad opnieuw – omstandig antwoord. Collega's, ik voel mij altijd goed wanneer ik kritiek krijg vanuit zowel de Vlaams Belanghoek als de Groenhoek. Dat betekent dat de zaken mooi in evenwicht zijn. Dank daarvoor.

Iedereen die de laatste weken contact heeft gehad met landbouwers wordt inderdaad geconfronteerd met slechts één zaak: die onzekerheid rond de PAS-problematiek. Ik heb het geluk dat we bij mij in de gemeente nog een aantal actieve landbouwers hebben, waarmee we zeer actief in debat gaan hieromtrent.

Ik kan alleen bevestigen wat de minister hier vandaag vertelt. De zekerheid, de duidelijkheid, de rechtszekerheid is het allerbelangrijkste voor de sector. De minister heeft vandaag gepleit voor snelheid voor dat passende kader, maar heeft zich ook op een zeer eensgezinde manier opgesteld voor wat betreft de uitwerking van de oplossing van deze problematiek. Als we de landbouwsector één ding verschuldigd zijn, dan is het wel die rechtszekerheid en die eensgezindheid. Want het gaat over gezinnen, over investeringen, over familiebedrijven, over mensen die heel passioneel bezig zijn en heel moeilijke beslissingen moeten nemen over de toekomst. Het slechtste wat we dan kunnen doen, het alternatief, mijnheer Sintobin, is blijven pleiten voor halfslachtige oplossingen die misschien wel goed kunnen klinken en waarmee u zeker zult scoren bij een bepaald publiek, maar waardoor uiteindelijk die rechtszekerheid nog langer op zich zal laten wachten. In die zin ben ik heel blij met het antwoord van de minister.

Het is een heel moeilijk debat, waar iedereen moeite mee heeft. Dat moeten we niet ontkennen. Elke partij zit hiermee gewrongen. Maar het is niet nieuw. We

weten al sinds 1992 wat het wettelijke kader is, met de Habitatrichtlijn. En we weten al enkele jaren dat er problemen zijn met de toepassing, naar aanleiding van de rechtspraak rond die Habitatrichtlijn. We weten al heel lang dat er in Europa drie gebieden zijn waar er problemen zijn: Vlaanderen, de Powlakte en Nederland. We staan voor de moeilijke opdracht om die uitdagingen samen aan te gaan. We moeten de nadruk blijven leggen op de eensgezindheid, de rechtszekerheid. Dat is de beste weg vooruit om onze landbouwsector een toekomst te geven.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u hartelijk voor uw antwoord.

Collega Nachtergaele, als ik u was, zou ik me toch zorgen maken wanneer u zich gelukkig voelt in het midden. Want zit u dan wel echt bij de juiste partij? Maar we zullen het daar op een ander moment over hebben.

Minister, u geeft heel duidelijk aan dat er een evenwicht moet worden gezocht in het samengaan van onze economie en onze natuur. We weten dat stikstof in het geheel daarop een impact heeft. De wetenschap is in dezen belangrijk en we volgen die dan ook. Stikstof is stikstof. Alle sectoren zullen in dezen inspanningen moeten leveren, daarover kan geen discussie bestaan. Alle sectoren die een bijdrage leveren in die stikstof, zullen hun verantwoordelijkheid moeten opnemen in het hele verhaal.

Het is belangrijk dat we vermijden dat bedrijven tijdens deze tijdelijke regeling in onzekerheid komen omdat ze met vergunningsaanvragen zitten of omdat hun vergunningen eventueel dreigen te verlopen in deze tijdelijke periode. Dat mag natuurlijk niet gebeuren. Het kan niet zijn dat bedrijven er de dupe van worden dat de overheid bezig is met het uitwerken van een regeling. Daarom moet er rechtszekerheid worden geboden en is de tijdelijke regeling zo belangrijk, zodat de bedrijven ook kunnen genieten van die rechtszekerheid. Ik hoop dan ook dat, op basis van de richtlijn die minister Demir heeft uitgeschreven, die rechtszekerheid kan worden geboden aan de bedrijven die in onzekerheid dreigen te komen door het ontbreken van een definitieve PAS-regeling. Landbouw neemt in dezen een zeer verantwoordelijke positie in, door te stellen dat er op elk bedrijf een passende beoordeling moet worden toegepast. De overheid draagt de verantwoordelijkheid om die zekerheid te bieden. Ik hoop dat er daarover eensgezindheid is in dit parlement.

Minister, u hebt gezegd dat de definitieve PAS-regeling tegen het einde van dit jaar voor klaarheid moet zorgen. Tegen dan moet die beslist zijn en moeten er de nodige berekeningen achter zitten. Het gaat over berekeningen rond de effectiviteit van de maatregelen en berekeningen rond de socio-economische impact in dezen. Het is belangrijk om die naast elkaar te kunnen leggen en een goede overweging te kunnen maken, om daarin juiste besluiten te kunnen nemen. Maar er moet eveneens een flankerend beleid zijn voor alle extra inspanningen die sectoren moeten ondernemen om de doelstellingen te kunnen realiseren. Dat is minstens even belangrijk. Als we als overheid extra inspanningen vragen om een aantal doelstellingen te bereiken, moeten we daarvoor het nodige flankerende beleid uitwerken. Minister, ik hoop dat we daarin snel klaarheid kunnen brengen en dat debat verder kunnen voeren.

Wat betreft het decreet en de aankondigingen, moet ik toegeven dat ik ook wel teleurgesteld ben in een aantal zaken die ik moet lezen. Ik ga ervan uit dat we daar het debat over voeren op het moment dat decreten en/of voorstellen effectief op tafel liggen. Dat is momenteel niet aan de orde. Dat zal, veronderstel ik, wel verder zijn vervolg krijgen, ook hier in het parlement.

Bart Dochy (CD&V): Collega's, ik denk dat er hier andermaal een vrij grote eensgezindheid is. Iedereen is het erover eens dat, ten eerste, de landbouwsector al bijzonder veel inspanningen gedaan heeft, ten tweede dat het probleem niet opgelost is, en ten derde dat de oplossing er moet komen in het belang van de sector en in het belang van rechtszekerheid en perspectief. Dat is ook een belangrijk aspect.

We hebben indertijd in de plenaire vergadering het debat gehad met betrekking tot de stikstofuitspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Toen is ook unaniem gezegd dat niemand vragende partij was en dat zelfs iedereen behoeft zou zijn dat er geen bloedbad zou worden aangericht in de landbouwsector. Ik zie instemmend geknik. Ik denk dat dat een belangrijk uitgangspunt is.

Iedereen weet dat de definitieve PAS noodzakelijk is en dat daar goed aan moet worden gewerkt, met inderdaad zo snel mogelijk alle informatie. Het perspectief is in dezen eind dit jaar. Er moet een kader en een flankerend beleid komen. Daarom doe ik een uitdrukkelijke oproep met betrekking tot de overgangsperiode die nu loopt. Als we zeggen dat we geen bloedbad willen, betekent dat ook dat we niet in de situatie kunnen komen waarbij mensen hun rechtszekerheid kwijt zijn omdat hun vergunning nu toevallig komt te vervallen. Als dat gebeurt, als op basis daarvan mensen hun bedrijven dienen te sluiten ... Want het sluiten van een veebedrijf, dat betekent het afmaken en het afvoeren van het vee, en het faillissement en een donkere periode voor de landbouwer en de tuinbouwer.

Ik denk dat wij toch wel een duidelijk signaal mogen geven, minister. Wij willen niet dat bedrijven nu in die situatie komen, totdat de definitieve PAS er is, want dan kan gekeken worden wat de context is, wat het flankerend beleid is en welke keuzes de landbouwer in dezen kan maken met het kader dat dan opgesteld is. Maar momenteel dreigen een aantal bedrijven in de situatie te komen dat er, doordat de vergunning nu toevallig vervalt, geen mogelijkheid meer is om de continuïteit van hun bedrijf te garanderen. Ik denk dat we vanuit deze commissie een duidelijk signaal mogen geven dat we dat absoluut niet willen. Trouwens, in de plenaire vergadering is ook heel duidelijk gezegd dat er geen bloedbad kan worden aangericht in de landbouwsector. Dat zou pas een bloedbad zijn, minister. Ik wil u toch vragen om dat signaal te geven, minister.

De instructies van minister Demir zijn instructies, maar het zijn nog altijd de vergunningverlenende overheden die de beslissingen nemen, waartegen desgevallend een beroep kan worden ingesteld. Misschien kan er vanuit uw positie ook duidelijk gevraagd worden om aandacht te hebben om die overbruggingsperiode naar de definitieve PAS op een vlotte manier te nemen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt, collega's, voor de grote interesse en de vele vragen die er zijn. Ik zal proberen om iedereen ook nog een antwoord te geven.

Collega Sintobin, ik ben het vaak oneens met u, maar ik ben het absoluut eens dat er hier een beeld geschapen wordt dat de indruk zou geven dat de boeren de oorzaak zijn van alle problematieken. Daar ben ik het compleet mee oneens. Dat is een van de zaken waardoor de mensen vandaag zo in paniek zijn. Het is net alsof alles wat er misloopt in Vlaanderen, de schuld is van de boeren. Ik ben dat zelf ook kotsbeu. Dat is niet zo. Rijd eens rond in Vlaanderen, mensen. Onze boeren zijn vandaag ook echt landschapsbouwers. Dat is spectaculair wat die mensen allemaal doen om ervoor te zorgen dat we aangenaam kunnen wandelen. In mijn eigen Torhout zijn er hele wandelpaden door de velden, waarbij aan de wandelaars gevraagd wordt om alstublieft een beetje respect te hebben voor alle gewassen. Maar ze staan dat toe, omdat ze deel willen uitmaken van het landschap en ze ook aanvaarden dat er een stuk recreatie langs en doorheen hun velden gebeurt. Dus

voor zover nodig wil ik hier toch wel mijn diepste en mijn grootste appreciatie uitdrukken voor de manier waarop onze boeren zich dag in, dag uit inzetten. Daarom heb ik geprobeerd om in mijn antwoord genuanceerd te zijn.

Het klopt dat onze landbouw voor een enorme uitdaging staat. De waterkwaliteit is niet goed genoeg. Wij moeten ook op onze speciale beschermingszones de druk verminderen. Maar, collega's, ik herhaal nog eens dat de sector de voorbije periode ook heel grote inspanningen heeft geleverd. Kom mij niet zeggen dat ze niets gedaan hebben. Dat is absoluut niet waar. Er zijn grote inspanningen geleverd, maar er is nog een lange weg te gaan. We moeten het in de toekomst beter doen. Er moet ook geïnvesteerd worden in innovatie. Er zullen extra inspanningen nodig zijn.

Collega Schauvliege, ik ben het er niet mee eens dat we de landbouw vandaag opnieuw moeten uitvinden, absoluut niet. De landbouw is innovatief bezig. En die toekomst zal voor mij geen eenheidsworst zijn. Ik wil een grote diversiteit aan bedrijfsmodellen. Ik ben er echt van overtuigd dat we zowel nood hebben aan kleine bedrijven, die zich op heel specifieke zaken of afzetkanalen richten – collega Nachtergaele, ik verwijs naar ons bezoek bij de veehouder in uw gemeente, die zo trots was op zijn nieuwe verdienmodel en die zo gelukkig was – als aan grotere bedrijven, die de langere keten als afzetkanaal hebben. Het klopt dat de oplossing die wij zien, er niet toe mag leiden dat we ons rundsvlees dan van elders moeten importeren, met een veel zwaardere ecologische voetafdruk dan wanneer we het hier bij ons doen. Onze koeien zijn wereldkampioen als het gaat over de gereduceerde uitstoot van methaan.

Maar ik zal de keuze niet in de plaats van de boeren maken. Ik vind dat onze boeren zelf moeten kiezen welk bedrijfsmodel ze hebben. Ze moeten goed geïnformeerd worden over hoe ze het doen. Ik vind ook dat de tijd niet kan blijven stilstaan. Als je het bedrijf van je ouders of grootouders overneemt, is dat een andere generatie, is dat een andere tijd, is dat innovatiever. Ze moeten mee met de tijd. Maar ik ga die keuzes niet in hun plaats maken. Ik vind wel dat wij het aan onze boeren verplicht zijn om hun een rechtszeker kader te bieden. Dat moet het uitgangspunt zijn van de definitieve regeling.

Ik ben het er dus mee eens, collega Nachtergaele, dat rechtszekerheid de basis vormt voor elke vorm van ondernemen. En een boer is ook een ondernemer. Dus voor hem of haar is die rechtszekerheid dus evengoed nodig. Die moet gegarandeerd kunnen worden.

Collega Rombouts, we hebben inderdaad nood aan flankerend beleid. Ik heb het ook gezegd in het eerste deel van mijn antwoord. Ik heb stimulerend beleid nodig. Dat kan ik bezorgen vanuit het GLB. Maar we hebben ook nood aan voldoende budgetten om voor restricties die opgelegd worden, een correcte vergoeding te geven. Iemand die nu een bedrijfsexploitatie heeft over een aantal jaren en die plots met beperkingen geconfronteerd wordt, kunnen we toch niet zomaar in de kou laten staan? We moeten daar ook op een correcte wijze voor vergoedingen zorgen.

Collega Dochy, het klopt wat u zegt over bedrijven die nu in een fase van hervergunning zitten. En ik weet dat collega Demir daar ook gevoelig voor is. We mogen niet in een situatie komen dat die nu niets kunnen doen of plots geen kans meer zouden hebben. Ik ga ervan uit dat alle vergunningverlenende overheden en adviesdiensten daar pragmatisch mee zullen omgaan.

Nog eens, een definitieve stikstofregeling die geen kansen geeft aan onze familiale landbouw, dat willen wij als regering niet. Dat zou ook voor mij, als minister voor de boeren, onaanvaardbaar zijn. Wij zullen die toekomst ook samen met de boeren moeten schrijven, want zij zijn onmisbare partners, ook om onze milieudoelstellingen te halen. Ik vind dat ongelooflijk, ook in de Europese afvinktabellen, wat

onze boeren al allemaal doen inzake milieu, inzake natuur, inzake landschapsbeheer. Ze worden daar ook voor vergoed, maar het zal ook in de toekomst zo moeten zijn.

De overgangsperiode is lastig. Het arrest van de Raad voor Vergunningbetwistingen is heel zwaar aangekomen, ook bij mij. Ik geef toe dat ik daar echt wakker van lig, van hoe we die toekomst op zo'n korte termijn vorm kunnen geven. Maar het is van belang dat we met de regering eensgezind zeggen – en collega Rombouts heeft dat mooi verwoord –: we willen berekeningen, we willen wetenschappelijke onderbouwing en we willen ook de socio-economische impact zien, om zo ook het juiste flankerende beleid te kunnen voeren en de juiste keuzes te kunnen maken. Daarvoor zal ik ook jullie wijsheid nodig hebben, collega's, om die toekomst samen te schrijven.

Er ligt dus veel werk op de plank. Er ligt ook een grote verantwoordelijkheid bij onze vergunningverleners. Er wordt aan hen, met de richtsnoeren die er zijn, ook een grote beoordelingswijsheid toegeschreven. Ik hoop dat ze die voluit zullen gebruiken. Ik ben er ook van overtuigd dat ze dat zullen doen.

Ik herhaal nog eens mijn uitdrukkelijke vraag – en ik weet dat dat ook collega Demirs vraag is – om tegen het einde van dit jaar te kunnen landen en dat debat gevoerd te hebben, om zo ook de toekomst vorm te kunnen geven, want dat gaat natuurlijk wel samen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega Schauvliege, de juiste vraag is eigenlijk: waarom de-NVA als er het Vlaams Belang is?

Collega Nachtergaele, het klopt dat wij van mening verschillen. Ik pleit niet voor halfslachtige oplossingen, maar het verschil tussen ons beiden is dat wij als fractie die EU-richtlijnen – de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn – niet zomaar klakkeloos aanvaarden. Dat is eigenlijk het verschil tussen onze beide partijen.

Ik bedank de collega's Rombouts en Dochy. Collega's, ik stel voor dat wij samen front vormen wanneer het definitieve kader wordt besproken in de plenaire vergadering en in deze of een andere commissie. Ik denk dat dat nodig zal zijn. Minister, ik bedank u voor uw afsluitende reactie, die toch wel hoopgevend was. Ik hoop dat u dezelfde boodschap zult brengen in de schoot van de Vlaamse Regering. Ik hoef er de collega's trouwens niet op te wijzen dat het niet de schuld is van de landbouwers dat wij in deze situatie, in deze impasse verzeild zijn geraakt. Het is de schuld van vorige Vlaamse Regeringen, collega Nachtergaele, dat we zover zijn gekomen.

Ik wil daar nog iets bij vermelden. We spreken hier over landbouwbedrijven, maar het gaat wel over mensen, over gezinnen, over families, en over het inkomen van mensen. Stel u voor dat ze je morgen zeggen dat het gedaan is, dat je job voorbij is. 'Doe maar iets anders.' Daar gaat het over, en dat stoort mij enorm in dit hele verhaal. Minister, ik ben blij dat u op dezelfde golflengte zit dat de landbouwsector in het algemeen de afgelopen jaren door bepaalde partijen en mensen in deze commissie continue gepest werd.

Ik hoop in elk geval dat er zo snel mogelijk een definitief kader komt, en ik denk dat iedereen het daarmee eens is. We hebben het hier vaak over Boeren op een Kruispunt. Als het zo verdergaat met strengere normen rond stikstof, strengere bemestingsnormen, alles strenger en strenger, dan zal Boeren op een Kruispunt nog heel wat extra werk krijgen. Collega's, ik waarschuw jullie nu al dat, als we zo verdergaan, en de coronamaatregelen worden versoepeld – collega Dochy, het is al een tijdje geleden – we opnieuw een mars op Brussel zullen krijgen. Ik dank u.

De voorzitter: Bedankt, collega Sintobin. We houden uw voorspelling in het achterhoofd.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Zet uw tractor maar klaar.

De voorzitter: Hij is ondertussen mooi gepoetst.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over ongevallen met varkens in veeteeltbedrijven – 3268 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik stel eigenlijk de vraag die ik vorige week aan uw collega van Dierenwelzijn heb gesteld. Ik neem aan dat er ook al overleg geweest zal zijn.

Ik heb vorige week in de commissie Dierenwelzijn het fenomeen aangehaald dat er de laatste tijd meer en meer berichten in de media verschijnen over varkens die sterven doordat de stalvloer instort. Daardoor verdrinken varkens in hun eigen mest. Zo was er onder andere eind maart een voorval in Koekelare – u zult die gemeente wel kennen. Midden april was er ook zo’n ongeval in Handzame, en een paar dagen later begaf nog een rooster het, dit keer in Zarren. In de brandweerzone Westhoek is er hiervoor een speciaal dierenreddingsteam opgericht. Vorig jaar had dat team op jaarbasis tussen de 40 en 45 opdrachten, maar de voorbije maanden werden ze voor gemiddeld 2 incidenten per week opgeroepen. Het is dus wel degelijk een probleem.

Het Boerensyndicaat wil meer controles op de mestputten om dit soort incidenten te voorkomen. De mestputten begeven het doordat ze gemaakt zijn van beton, waar scheurtjes in komen door ammoniak en mestgassen. Een regelmatige controle op scheuren of schade zou al veel dierenleed kunnen voorkomen. Zo kunnen de roosters preventief vervangen worden. Voor ons kan het natuurlijk niet – en ik neem aan voor u ook niet, minister – dat varkens periodiek omkomen door dit soort incidenten. We pleiten dan ook voor maatregelen om dit dierenleed maximaal te voorkomen.

Nu, de minister van Dierenwelzijn begrijpt uiteraard het probleem en hij is ook bereid om te proberen daar iets aan te doen. Mijn vragen voor u zijn bijna dezelfde als de vragen voor hem. U bent ongetwijfeld op de hoogte van deze problematiek. Hebt u een verklaring voor de stijging van het aantal incidenten? Hoe staat u daartegenover? Worden varkensstallen daar systematisch op gecontroleerd? Zo niet, bent u van plan om, al dan niet samen met de minister van Dierenwelzijn, systematische controles te adviseren of eventueel op te leggen om die roosters te vervangen? Is daar al overleg over geweest met de minister van Dierenwelzijn? Hoe staat u tegenover een mogelijk verbod op het huisvesten van varkens boven mestputten, al dan niet onmiddellijk of binnen een bepaalde termijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben op de hoogte van de problematiek. De meeste roosters in varkensstallen zijn van beton. De onderkant van deze roosters komt in

contact met de gassen uit de mest. Na verloop van tijd kan daardoor betonrot ontstaan, waardoor in het slechtste geval de roosters het kunnen begeven.

Ik heb geen aantoonbaar bewijs dat dergelijke incidenten zich de laatste tijd meer lijken voor te doen of een verklaring hiervoor als dit effectief het geval zou zijn. Wel is het zo dat investeringen in de varkenshouderij vaak in golven verlopen. Daardoor is het mogelijk dat er toevallig een generatie roosters zijn die het einde van hun levensduur bereiken.

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van deze roosters ligt in de eerste plaats bij de boeren. Indien er VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) is gegeven, kunnen er in de eerste jaren na de investering ook tekortkomingen worden opgemerkt tijdens de controle door onze diensten. Ook de diensten van minister Weyts van Dierenwelzijn voeren controles uit van deze roosters. Ik verwijs hierbij naar het antwoord dat hij vorige week in de commissie Dierenwelzijn heeft gegeven.

Mijn diensten zullen in overleg gaan met de landbouworganisaties om meer te kunnen inzetten op sensibilisering van de varkenshouders zodat zij hun betonroostervloeren regelmatig controleren en ze tijdig laten vervangen. Tijdens deze controle mag het veiligheidsaspect niet uit het oog worden verloren. Afdalen in een mestput met de daarin aanwezige mestgassen is niet zonder risico en kan enkel door gebruik te maken van aangepaste apparatuur, beschermend pak en perslucht.

De huidige ammoniakemissiearme stalsystemen maken bijna allemaal gebruik van roostervloeren. We kunnen dus geen volledige omslag doen op korte termijn. Bovendien zijn roosters ontwikkeld voor de hygiënische afvoer van mest en urine, dus alternatieven moeten ook op dat vlak even goed scoren.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik heb natuurlijk ook statistieken van het aantal voorvallen. Als je de media volgt, is het vrij duidelijk dat er, toevallig of niet, de laatste tijd veel ongelukken zijn gebeurd. We moeten dit voorkomen, want het gaat over dierenwelzijn. Ik ga ervan uit dat u zeer actief overleg zult plegen met de minister van Dierenwelzijn en dat u met de controlerende instanties waarvoor u bevoegd bent, zult samenzitten om na te gaan welke oplossing er op termijn zal zijn.

We hebben het altijd over de landbouwers en hun problemen. Voor de landbouwers die zulke voorvallen aan de hand hebben, is dat een ernstig probleem, maar uiteraard gaat het ook over het aspect dierenwelzijn. Ik reken er echt op dat u samen met de minister van Dierenwelzijn bekijkt hoe we dit zo goed mogelijk kunnen beletten. Als dat niet kan met de huidige mogelijkheden, zijn er dan alternatieven?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik sluit kort aan. We betreuren het dat deze incidenten zich voordoen. We moeten dat absoluut verhinderen in de toekomst.

Ik kom uiteraard ook tussen omdat ik het genoeg en de eer heb om voorzitter te zijn van de brandweerzone Westhoek. In 2021 zijn er effectief een vijftiental tussenkomsten geweest van het Dieren Redding Team ten gevolge van stalvloeren in West-Vlaanderen die het hebben begeven. Ik volg de minister dat er meerdere oorzaken zijn voor dat probleem en dat het inderdaad misschien te wijten is aan een bepaalde ouderdom. Daarom moeten we ons ervoor hoeden al te radicale scenario's naar voren te schuiven. Er is nu eenmaal geen pasklare oplossing. Ik ben dan ook blij dat de minister naar initiatieven kijkt. Het is heel belangrijk dat er een controle gebeurt op die scheuren en dat er preventief roosters worden vervangen. We moeten die weg inslaan en niet zomaar bepaalde radicale oplossingen

naar voren schuiven die het probleem eigenlijk niet zouden oplossen en ook geen evidentie zijn voor de landbouwer die de factuur moet betalen.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik wil in het bijzonder nog even benadrukken dat de varkenshouders zich wel degelijk bewust zijn van de problematiek en daar heel erg bekommerd om zijn. Ze zijn bekommerd om hun dieren. Hun dieren zijn het kostbaarste goed op hun bedrijf. Ik zou het betreuren als er daarover een andere perceptie zou ontstaan.

Die oplossing is natuurlijk niet eenvoudig. Het regelmatig controleren van de stalvloeren is de boodschap. Maar dat moet in veilige omstandigheden kunnen gebeuren. Er zijn ook heel wat arbeidsongevallen. Gisteren nog is er in Vlaanderen een arbeidsongeval met een dodelijke afloop gebeurd.

Ik wil dan ook graag van de gelegenheid gebruikmaken om mijn oproep van enkele weken geleden te herhalen. We moeten de cijfers rond de arbeidsongevallen beter bundelen en de bestaande databanken op elkaar afstemmen, zodat we een goed zicht hebben op de ongevallen die gebeuren en zodat we beleidsmatig beter kunnen reageren. Want meten is weten.

Bart Dochy (CD&V): Mevrouw Joosen, ik sluit graag aan bij wat u terecht zegt. Gisteren geraakte in Wervik – in het werkgebied van uw brandweerzone, collega Talpe – een landbouwer bedwelmd door vermoedelijk luchtgassen. Ieder jaar is er wel sprake van ongevallen met een vaak dodelijke afloop, doordat mensen te dicht bij de beerput komen of in de beerput afdalen ten gevolge van een probleem.

Dierenwelzijn is van zeer groot belang. Dat wil ik ook ondersteunen, collega Vandenhove. Het is belangrijk om te voorkomen dat die ongevallen gebeuren. Maar de aandacht voor de arbeidsongevallen die daarmee gepaard gaan, vind ik hier ook wel bijzonder relevant. Volgens mij is het Prevent Agri dat zich inspant om te sensibiliseren rond veiligheid voor de landbouwers. Maar misschien moet er inderdaad nog wat meer worden aangeraden om sterkere controles uit te voeren op die oude roostervloeren. Want dan win je enerzijds op het vlak van dierenwelzijn en anderzijds op het vlak van risico's in het kader van de arbeidsveiligheid.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik volg veel van de opmerkingen die werden gemaakt. Ik heb inderdaad vernomen dat er gisteren een ongeval is gebeurd op een varkensboerderij, te wijten aan mestgassen. Het is echt een terechte problematiek, collega's.

Collega Weyts heeft in zijn antwoord aangegeven dat hij overleg zou organiseren met de sector. Wij kunnen daar zeker bij worden betrokken.

Mevrouw Talpe, controle is heel belangrijk. Maar ook dat moet op een veilige manier gebeuren. Opleiding en goed materiaal zijn daarbij ontzettend belangrijk.

Ook in het debat over arbeidsveiligheid hebben we het daarover gehad. Samen met Prevent Agri zorgen we voor informatie en opleiding. Bewustwording over de gevaren van mestgassen, over infrastructuur, maar bovenal ook over gezondheid blijft cruciaal in de opleiding.

Collega Joosen, de cijfers over de arbeidsongevallen worden op federaal niveau verzameld. Ik zal mijn administratie de opdracht geven om te bekijken hoe we dat in de toekomst van dichterbij kunnen opvolgen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt voor uw antwoord.

Ik denk dat iedereen zich bewust is van het probleem. Er moet gekeken worden naar oplossingen, zowel vanuit Landbouw als vanuit Dierenwelzijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de gevolgen voor de Vlaamse land- en tuinbouw van een mogelijke boycot van landbouwproducten uit Brazilië door supermarkten en voedingsbedrijven – 3290 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, collega's, een veertigtal grote supermarkten en voedingsbedrijven, waaronder Delhaize, Aldi, Lidl, Marks & Spencer (M&S), Tesco en Migros, hebben ermee gedreigd om landbouwproducten uit Brazilië te boycotten uit bezorgdheid over de verdere ontbossing van het Amazonewoud. In een open brief verwijzen ze naar een recent wetsvoorstel waarin de private bezetting van publieke gronden zou worden gelegaliseerd. Ze beschouwen dit als een nooit geziene bedreiging voor het Amazonewoud. Ze richtten die brief aan de Braziliaanse parlementsleden en ze wijzen op het belang van het Amazonewoud als een essentieel onderdeel van het mondiale ecosysteem, essentieel voor onze volledige planeet. De ondertekenaars vragen om het wetsvoorstel niet goed te keuren.

Mocht het tot een boycot komen, zou dat Brazilië uiteraard pijn kunnen doen, aangezien het land de grootste individuele exporteur van landbouwproducten naar de Europese Unie is, goed voor 25 miljard dollar in 2020.

Maar het kan ook een keerzijde hebben, en daar wil ik het met u over hebben. Meteen denken we terug aan de Russische boycot, die werd beantwoord door een tegenboycot, wat heeft geleid tot heel wat problemen in onze fruitteelt en onze varkenshouderij. De Braziliaanse markt is voor onze landbouwbedrijven evenwel eerder een nieuwe afzetmarkt en heeft niet dezelfde dominante positie, zoals dat voor de Russische markt gold ten aanzien van onze appels en peren.

De dreiging van de supermarkten en voedingsbedrijven is natuurlijk geen officiële EU-boycot of een Russisch embargo, maar het is wel een belangrijk signaal. Buiten dit signaal blijft de vraag welke gevolgen dit zou kunnen hebben voor de vrijemarktwerking, zowel voor het beoogde land, Brazilië, als voor degene die de boycot uitroept, en dan kijk ik naar Vlaanderen.

Hoe reageert u op het initiatief van deze supermarkten en voedingsbedrijven tegen het wetsvoorstel?

Welke concrete gevolgen zou een dergelijke boycot kunnen hebben voor de Vlaamse landbouw en voedingsindustrie? En omgekeerd, welke gevolgen zou een eventuele tegenboycot vanuit Brazilië kunnen hebben voor onze landbouw, voedingsindustrie en consumenten?

Zult u deze problematiek ter sprake brengen op de volgende Europese Landbouwraad teneinde hierover een uniform EU-standpunt te bereiken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Op het vlak van de vrijhandel moet een onderscheid gemaakt worden tussen de rol van overheden en die van private bedrijven. Overheden hebben binnen de Wereldhandelsorganisatie (WTO) multilaterale afspraken gemaakt die het algemene kader vormen voor handelsbetrekkingen. Willen twee of meer handelspartners daar verder in gaan, dan kunnen ze daartoe onderling handelsakkoorden sluiten.

Uiteraard impliceren overheidsregels die handel mogelijk maken, niet dat ondernemingen vervolgens ook verplicht zijn om effectief handel te drijven met elkaar. Inkopers van goederen bijvoorbeeld beslissen zelf hoeveel, wat en van wie ze kopen. Het gaat hier om het interne handelsbeleid van enkele private bedrijven, niet om het handelsbeleid van de overheid. Bij het Russisch embargo ging het wél om een overheidsbeslissing.

Het is hoe dan ook positief dat de risico's en gevolgen van de ontbossing van het Amazonewoud in de actualiteit gebracht worden, want het is een belangrijk thema, ook in de context van de huidige Mercosur-onderhandelingen, waarin het uitgebreid aan bod komt. De vraag is evenwel of een dergelijke private boycot de meest doeltreffende manier is om deze problematiek aan te pakken, temeer omdat de EU niet de enige handelspartner is van Brazilië. En anderzijds zijn er de mogelijk negatieve escalerende gevolgen op het gebied van handel in andere producten.

Het valt niet te ontkennen dat de duurzaamheidsnormen die wij binnen de Europese Unie opleggen aan onze eigen landbouwers, zelden in dezelfde mate worden opgelegd in derde landen. Sommigen grijpen dat ongelijke speelveld aan om te pleiten voor gesloten grenzen, tot die derde landen de Europese duurzaamheidsverordeningen en -richtlijnen in hun nationale regelgeving hebben omgezet. Dat is van vandaag op morgen niet realistisch – in de EU zijn die normen ook niet van de ene op de andere dag ingevoerd –, maar er moeten zeker stappen vooruit gezet worden, laat dat duidelijk zijn. Maar net zoals dat bij ons het geval is, moet het pad haalbaar zijn voor de lokale boeren. Het is ook nog maar de vraag welke incentive die lokale boeren nog zouden hebben om verder te verduurzamen als EU-bedrijven niet meer zouden afnemen bij hen. Dus eerder dan voor boycotts met het mes op de keel, pleit ik voor een ambitieuze maar haalbare weg van duurzame ontwikkeling, met respect voor elkaars soevereiniteit.

Wat de gevolgen betreft: België importeert slechts een beperkt aantal agrovoedingsproducten uit Brazilië. Het gaat vooral over vruchtensap – 50 procent –, koffie – 20 procent – en soja – 10 procent. Het gaat om ongeveer 800 miljoen euro per jaar dat we importeren. Met handelscijfers op lidstaatniveau moet men wel voorzichtig omspringen, want niet alle goederen die in onze havens binnenkomen, worden ook in Vlaanderen of België geconsumeerd. Op EU-niveau is Brazilië de tweede belangrijkste handelspartner betreffende de aanvoer van agrovoedingsproducten. Het gaat over 11 miljard euro in 2020 op de totale Europese invoer van 141,6 miljard euro in 2020.

Het is moeilijk in te schatten wat de effecten op langere termijn zijn voor de Vlaamse landbouw en de voedingsindustrie, mochten de bedrijven die u vernoemde, niet langer inkopen in Brazilië.

Wat een tegenboycot betreft: de Braziliaanse markt is nog maar een zeer kleine markt voor de Belgische/Vlaamse landbouwsector en voedingsindustrie, waardoor een tegenboycot op dit moment een zeer beperkt effect zou hebben op de vernoemde sectoren en consumenten. Dit zou voornamelijk een effect hebben op de Belgische/Vlaamse uitvoer van fruit, voornamelijk peren, graan- en moutproducten, diepvriesaardappelen en cacaobereidingen – het is bijna middag en we zijn weer over eten aan het spreken.

Als we specifiek naar de export van frieten kijken, is Brazilië onze vierde grootste exportbestemming in 2020 in volume, na Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Brazilië is dan ook meteen onze belangrijkste exportmarkt voor frieten buiten de EU, met een aandeel van 5,7 procent in volume van de totale export naar de wereld en 11,6 procent van de export naar derde landen.

Betreffende de totale Europese export van agrifoodproducten staat Brazilië slechts op de negentiende plaats. De impact zit dus vooral op die aardappelen.

Zal ik dit ter sprake brengen? Handelskwesties worden in eerste instantie in de Raad Buitenlandse Zaken besproken. Dit betreft echter geen overheidsbeleid waar de Europese Unie een uniform standpunt over moet bereiken, maar een eventueel privaat initiatief. Zoals zonet aangegeven, krijgt de impact op de landbouwsector specifieke aandacht in het kader van de Mercosur-onderhandelingen. Het varkentje moet dus nog gewassen worden.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, bedankt voor uw antwoord.

Ik wilde hier heel graag eens uw mening over horen. Het is natuurlijk een private actie, maar ik denk dat we dit als overheid van nabij moeten monitoren, vanwege de potentiële impact van een eventuele tegenreactie. Het gaat om een actie van toch een veertigtal grote spelers, dus ik wilde daar zeker de nodige aandacht op vestigen, om dit in de gaten te houden, of 'in de mot' te houden, zoals we dat in West-Vlaanderen zeggen.

Uiteraard zijn er verschillen tussen deze actie, deze open brief, en het Russische embargo, want toen ging het uiteraard veel verder, maar ik zag er wel een lijn in. En als je ziet hoe Rusland daar toen op gereageerd heeft, dan zie je dat zij naar structurele oplossingen hebben gezocht: meer zelf gaan produceren, nieuwe aankoopmarkten gaan zoeken. Ik wilde die gevoeligheid of bezorgdheid vandaag zeker met u delen.

Ik denk wel dat het heel goed is dat de private partners zich roeren in de strijd tegen de ontbossing van het Amazonewoud. In de commissie Buitenlands Beleid hebben we daaromtrent recent een voorstel van resolutie goedgekeurd. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we daar vanwege de wereldwijde impact signalen rond geven. We hebben dat gedaan vanuit de Vlaamse overheid.

Ik denk dat het signaal vanuit de private sector, met heel veel goede bedoelingen, alleen maar onze appreciatie kan krijgen, maar we moeten beducht blijven voor de gevolgen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik ben nooit voorstander geweest van een boycot tegen producten uit bepaalde landen. Wat Brazilië betreft zijn er trouwens tal van andere redenen te bedenken om een boycot tegen producten in te voeren, maar ik ben daar absoluut geen voorstander van. Iedereen weet dat actie leidt tot reactie. De boycot tegen Rusland bewijst dat. Trouwens, zoals de minister ook heeft gezegd, denk ik: de soevereiniteit van een land speelt toch ook nog altijd een rol. We willen ons als Vlaanderen soms gaan moeien met de rest van de wereld, terwijl we zelf nog wel met een aantal problemen te kampen hebben.

Maar ik wil eigenlijk van deze gelegenheid gebruikmaken om de Ruslandboycot, die ter sprake is gekomen, aan te halen. Die boycot slaapt nu toch al een aantal jaar aan, en dat heeft, zoals collega Talpe zegt, inderdaad toch wel wat gevolgen

gehad voor onze fruitsector. Worden er eigenlijk nog initiatieven genomen op Europees niveau inzake die boycot of ligt dit dossier volledig stil?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik heb zeker begrip voor het statement dat de winkels willen maken, zeker inzake die ontbossing in het Amazonewoud. Ik wou dan ook nog eens mijn steun uitspreken voor de lopende onderhandelingen tussen de EU en Brazilië voor een aanvullend protocol in dat mogelijke handelsakkoord.

Anderzijds deel ik toch de bezorgdheid van collega Talpe. Onze land- en tuinbouw beleeft al een moeilijke periode door corona en de Brexit. Dat hoef ik niet te herhalen. Brazilië is dan weer een markt die bij een tegenboycot verloren zou gaan. Op het eind van de rit zijn het onze land- en tuinbouwers die weer de dupe zijn van dergelijke acties. Ik ben daar dus toch bezorgd over.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor de interesse en de aanvullende vragen.

Collega Talpe, de kans op een boycot ... ik wil er op wijzen dat de open brief een boycot als laatste optie vermeldt. Ik ben er eigenlijk van overtuigd dat ook de private sector inziet dat er nog een aantal andere stappen kunnen worden gezet vanuit een stimulerende aanpak.

Collega Sintobin, ik heb dat inderdaad gezegd. Ik geloof dat handelsoorlogen vaak alleen maar verliezers kennen. Globale handelsrelaties vind ik zeer belangrijk.

De Russische boycot staat zeker nog op de agenda van de EU. Daarover mag u op uw twee oren slapen – voor zover dat mogelijk is, want ik vind dat een rare uitdrukking, 'op uw twee oren slapen', want dat is technisch gewoon niet mogelijk.

Wat de bezorgdheden betreft: ik deel die en mijn diensten houden het ook verder in de gaten. Het blijft op de agenda staan.

Collega Joosen, u had niet echt een vraag, wel een opmerking om dit verder goed op te volgen. Dat zullen we doen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik heb daar niet veel meer aan toe te voegen. We begrijpen allemaal wat deze actie inhoudt. Ze is goedbedoeld, maar we moeten voorzichtig zijn vanwege de mogelijke impact. Vele kleintjes maken op den duur een groot. Het zijn altijd de individuele landbouwers die geraakt worden, zoals collega Joosen hier ook terecht aanhaalt.

Dan rest mij enkel nog de minister een smakelijke lunch toe te wensen. Met al dat eten dat hier op het menu staat, zag ik dat het tijd werd om ...

Minister Hilde Crevits: Ondertussen zit ik in de studio van vlaamsparlement.tv. Zij wachten op mij om hier een woordje te wisselen. *(Opmerkingen van Emmily Talpe)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.